

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
2. NOV.
1989

Letnik XLIV.
Štev. 80 (2503)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
3000 din.
P. b. b.

„Obir“ žrtev zgrešene koroške gospodarske politike!

Direktor Tovarne celuloze „Obir“ na Rebrci dipl. inž. Feliks Wieser je na prireditvi „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“ na predvečer avstrijskega nacionalnega praznika v Železni Kapli napovedal, da se bo proizvodnja celuloze v tovarni Obir v naslednjih dnevih ali tednih „dokončno in za vedno ustavila“.

S tem v zvezi je Wieser poudaril, da vsakdo v kapelski občini in širši podjurski okolici ve, da so zaposleni v tovarni storili prav vse, da bi proizvodnjo celuloze ohranili naslednjim generacijam, „da pa smo morali v zadnjih letih spoznati, da je koroška deželna politika z vsemi sredstvi in za vsako ceno hotela sanirati in rešiti tovarno celuloze v Beljaku“.

„Tri koroške stranke so v podjetje, ki je prav tako pred zaprtjem, zabetonirale več kot milijardo šilingov“, je dejal direktor „Obirja“ in pri tem kritiziral tudi zadržanje lastnika tovarne „Slovenija papir“, ki da je „vse preveč poslušal koroške deželne politike in čakal“.

Po Wieserjevem mnenju bo razvoj v naslednjih letih

(dalje na 2. strani)

Slovenska delegacija in „Slovenski vestnik“ sta predsednika Šinigoja pozdravila ob njegovem prihodu na Koroško.

Šinigoj: „Pričakujem trgovsko akademijo z letom 1990/91!“

IVAN LUKAN

Dvodnevni uradni obisk predsednika Izvršnega sveta Slovenije Dušana Šinigoja pretekli teden na Koroškem je privedel do konkretizacije stališč na raznih področjih, pa tudi pri vprašanju položaja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Na več kot uro trajajoči tiskovni konferenci skupaj s koroškim deželnim glavarjem Haiderjem je šef slovenske vlade si-

cer govoril o „določenem napredku“ v tem vprašanju, hkrati pa najvišjim koroškim politikom dal vedeti, da Slovenija pričakuje čimprejšnjo realizacijo točk memorandum, sklenjenega med avstrijsko zvezno vlado in zastopniki koroških Slovencev leta 1988.

Pri tem je Šinigoj zelo konkretno zavzel stališče do načrtovane javne dvojezične trgovske akademije. „V pogovoru z deželnim glavarjem Haiderjem sem zelo jas-

no zastopal stališče, da je trgovska akademija za slovensko narodnostno skupnost na Koroškem zelo pomembno vprašanje, ker gre pri tem za usposabljanje kadrov in s tem za uspešnejši vstop manjšine v gospodarstvo. Haider mi je to pritrdil, kar je zame dovoljšno znamenje, da je Koroška ne le pripravljena ustanoviti to akademijo, temveč da obstaja tudi naklonjenost za pravo odločitev.“

Predsednik slovenske vla-

de je bil manj odločen ob vprašanju novega šolskega (ločevalnega) modela, ko je dejal, da je treba v naslednjih dveh letih – kot to predvideva zakon – ugotoviti prednosti in pomanjkljivosti tega modela, da pa bi moralo biti težišče na dvojezičnih učiteljih, „kajti z učiteljem šola stoji in pade“.

Za „napredek“ v manjšinskem vprašanju pa je Šinigoj označil vstop obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev v narodnostni sosvet, kar

(dalje na 2. strani)

PREBERITE

- 2 Strokovno združenje dvojezičnih učiteljev: 12 vprašanj za Haiderja
- 3 „Buge waz primi...“ po avstrijskih zveznih deželah
- 4 Heute im Slovenski vestnik
- 5 Spominska svečanost ZKP na pokopališču v Borovljah
- 6 Pilz in „Lipa“ v velikovski Neue Burg
- 9 Po sončni Dalmaciji
- 12 SAK tretji v jesenskem delu nogometnega prvenstva

Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc in generalni konzul SFRJ Borut Miklavčič sta položila venec pri spomeniku padlim partizanom v Borovljah.

„Skupno v boj proti oživljanju fašizma!“

Na komemoraciji Zveze koroških partizanov v Borovljah so se poklonili spominu na padle junake, ki so s svojo smrtjo prispevali k zmagi nad fašizmom. Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc je v kratkem nagovoru še posebej spomnil na 49 junakov, ki so skoraj vsi padli v zaključnih bojih z umikajočimi se nemškimi, belogardističnimi in ustaškimi hordami v dneh med 8. in 14. majem 1945.

Wutte-Luc je opozoril tudi na oživljanje fašizma in poudaril, da gre razvoj v to smer tudi na Koroškem: „Mislim pa, da se vsi zavedamo te nevarnosti. Prav posebej pa bo potrebno, da enotno nastopimo v borbi proti vsem

sovražnim osebam in organizacijam, ki se skrivajo pod plaščem demokracije, v resnici pa je njihov cilj likvidacija slovenskega življa na Koroškem. Prav tako enotni pa bomo morali biti v boju za vzpostavitev dejanske enakopravnosti, za katero smo Slovenci – čeprav smo bistveno doprinesli k osvoboditvi Avstrije – še vedno prikrajšani.“

Na nacionalni praznik pa je dr. Gustav Brumnik na celovškem pokopališču kritiziral uradno Avstrijo, ker še vedno ne prizna deleža Slovencev k zmagi nad fašizmom. Gernot Nischelwitzer pa je v imenu Zveze kacetnikov kritiziral koroško politiko, ki slovenski narodni skupnosti ni pripravljena dati osnovnih pravic.

„Kaj hočejo Slovenci...?“

V okviru izobraževanja odraslih je dunajski solidarnostni komite („Komite für kein deutsches Österreich“) 20. oktobra priredil v izobraževalni ustanovi v desetem dunajskem okraju (VHS Favoriten) podijsko diskusijo o koroških Slovencih.

Komite se pri svojem delu navezuje na solidarnostne akcije avstrijskega demokratičnega tabora v času razprave o šolstvu; posebno težišče je našel v podpori prof. Petru Gstettnerju ter v informacijskem delu. O narodnostnem vprašanju in sedanjem stanju so govorili in diskutirali: dr. Helga Mračnikar, dr. Jože Messner, Rudi Vouk, dr. Brigitte Bailer-Galanda (avtorica knjige o J. Haiderju 'Ein deutsches Land') in Irmgard Huber (Člen 7 – kulturno društvo za Štajersko); diskusijo je vodil dr. Peter Huemer. Pesnica Maja Haderlap ter slikarka Zorka Loiskandl-Weiss sta večer vnesli tudi kulturno obeležje.

Razprava je bila zanimiva in informativna, morda prav zaradi prikazanih različnih pogledov na posamezne politične trende; zamegljenost Smollejevega zagovornika na podiju je nehote poskrbela za večjo transparentnost.

Vendar prirediteljem javnost zaenkrat še ni uspelo zainteresirati v takem obsegu (med publiko je prevladovala slovenska študentarija) kot je to bilo mogoče še pred Smollejevimi pristankom na ločevalni zakon. Komite bo skupaj z izobraževalno ustanovo priredil še tri nadaljnje 'manjšinske' prireditve:

- 15. novembra bosta mag. Harald Steurer in dr. Mirko Wakounig predavala o poročilu Avstrijske rektorske konference (Stanje in perspektive narodnih skupin v Avstriji);

- 13. decembra bosta dr. John Bunzl in Nadine Hauer referirala o Judih v Avstriji;

- 17. januarja pa bo na sporedu problematika Sintov in Romov (Ciganov) v Avstriji, predavala bosta dr. Erika Thurner in Eduard Karolyi.

I. Sch.

„Obir“ žrtev

(nadaljevanje s 1. strani)

pokazal, da je bila gospodarska politika koroške deželne vlade v vprašanju „Obir“/Magdalen zgrešena in dodal, da osebno misli, „da je stranka, ki je bila vse do letošnjih volitev vodilna na Koroškem, naredila veliko napako“.

Župan dr. Haller je na isti prireditvi opozoril vse tri koroške deželnozborske stranke na javno izrečeno obljubo, da v primeru zaprtja tovarne Obir regija prejme tistih 130 milijonov šilingov, ki so bili namenjeni za sanacijski projekt „Obirja“.

I. L.

Predsednik IS Slovenije Dušan Šinigoj in koroški deželni glavar dr. Jörg Haider na tiskovni konferenci. Slika desno: Stisk rok med predsednikom Šinigojem in predsednikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Feliksom Wieserjem, sliki: Mohar/Fritz

„Pričakujem ustanovitev akademije z letom '90/91“

(nadaljevanje s 1. strani)

pomeni začetek dialoga s koroškimi Slovenci, ustanovitev „sedaj še“ privatne dvojezične ljudske šole v Celovcu, ter uvedbo televizijske oddaje v slovenščini.

„Memorandum dunajske vlade s koroškimi Slovenci pa pomeni temelj, na katerem bi morali graditi dalje“, je dejal Dušan Šinigoj. Pri tem je tudi poudaril, da je to stališče podčrtal že v razgovoru z avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Franzom Vranitzkym ob nedavnem obisku na Dunaju.

V zvezi z manjšinskim vprašanjem in še posebej z memorandumom je Haider skušal Šinigojeve izjave relativirati. Dejal je, da je treba v manjšinskem vprašanju izvajati „politiko malih korakov“. Iz teh in drugih Haiderjevih izjav je bilo ponovno razumeti, da bo koroški tristankarski pakt v bodoče še močneje usmerjal delo sosveta za Slovence na Dunaju ter da bo že v naslednjih tednih prišlo do posveta med predstavniki zvezne vlade (ministra Hawlikova in Ettl ter minister iz vrst ljudske stranke) in koroške deželne vlade o zadevi memoranduma. Haider je pri tem še dodal, da bo verjetno

že na tem posvetu sprejeta dokončna odločitev o trgovski akademiji v Celovcu.

V nadaljevanju svojih izjav je Haider govoril o zadovoljivem uvajanju (ločevalnega) šolskega modela ter napovedal, da bo Koroška kmalu predstavila javnosti poročilo o položaju slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Za leto 1990 pa najavil „kongres dialoga o manjšinah v prostoru Alpe-Jadran“ in povabil Slovenijo k sodelovanju.

Predsednik Šinigoj pa je bil na tiskovni konferenci tudi vprašan, ali se bo osebno udeležil velike deželne proslave ob 70. obletnici plebiscita na Koroškem. Odgovoril je: „To ne bo mogoče, ker prihodnje leto ob tem času ne bom več predsednik Izvršnega sveta Slovenije. Za to funkcijo tudi ne morem več kandidirati!“

Izmed drugih rezultatov pogovorov s Haiderjem in koroško deželno vlado je Šinigoj izpostavil sledeče:

- na področju varstva okolja bosta Slovenija in Koroška začeli skupne raziskave o varovanju virov pitne vode v Karavankah in v ta namen

ustanovili medvladno delovno skupino.

- z vrsto ukrepov bodo začeli zmanjševati onesnaževanje zraka in preprečevati umiranje gozdov in uskladili ter izmenjavali rezultate meritev onesnaženosti ozračja.

- v zvezi z jedrsko elektrarno Krško Slovenija preučuje možnosti elektroenergetskih sistemov v Sloveniji in na Hrvaškem brez uporabe energije iz Krškega. Posebej pa je Šinigoj opozoril, da je Slovenija med možnimi lokacijami za jedrske odpadke izključila obmejna območja.

- v začetku prihodnjega leta bodo odprli Pavličovo sedlo

- v zvezi s kandidaturo za zimske olimpijske igre 1998 na tromeji Slovenija, Furlanija-Julijska krajina, Koroška naj bi te tri dežele stopile v stik s predsednikom mednarodnega olimpijskega komiteja Samaranchom.

- za izboljšanje prometne situacije na cestah pa sta se šefa vlad zavzela za preusmeritev tovorov na železnico. Šinigoj pa je isti dan v Hrušici pri Jesenicah položil temeljni kamen za gradnjo avtoceste do Vrbe na Gorenjskem.

Šolstvo: 12 vprašanj za deželnega glavarja Haiderja

Predsednik Strokovnega združenja pedagoških delavcev/Pädagogische Fachvereinigung, ravnatelj Franc Kukovica bo imel jutri, 3. novembra 1989, razgovor z deželnim glavarjem dr. Jörgom Haiderjem, ki je tudi predsednik Koroškega deželnega šolskega sveta.

Na tem razgovoru bo predsednik Kukovica Haiderju predložil obširen katalog tem oz. 12 konkretnih vprašanj, na katera želi pedagoško strokovno združenje dobiti konkretne odgovore.

Katalog tem pedagoškega združenja vsebuje sledeča vprašanja:

- 1) maksimalno število učencev v razredu
- 2) uporaba dodatnega učitelja
- 3) kvalifikacija za poučevanje v slovenskem in nemškem jeziku

- 4) razredni učitelj in dodatni učitelj

- 5) imenovanje ravnateljev na dvojezičnih šolah

- 6) didaktične delavnice

- 7) komisija za zadeve manjšinskega šolstva na Koroškem

- 8) izboljšanje vzdušja

- 9) učne knjige in učni pripomočki

- 10) izobraževanje učiteljev

- 11) statistika prijav za dvojezični pouk

- 12) priznavanje pedagoškega združenja kot interesnega združenja učiteljev.

Ravnatelj Franc Kukovica

Brambovci napadajo Dunaj, cerkev in himno...

Vzdušje v manjšinskem vprašanju na Koroškem se ni izboljšalo, temveč poslabšalo! To dokazuje zborovanje brambovcev v Žrelcu, na katerem so se zvrstili napadi na dunajsko vlado zaradi memoranduma, ki ga je sklenila s Slovenci, na cerkev, ki naj bi upoštevala sinodalne sklepe, ter na sklep o koroški himni v slovenščini, ki ga je sprejel deželni zbor za učilnice, v katerih je pouk v obeh deželnih jezikih. Zborovanja so se udeležili politiki vseh treh deželnozborskih strank.

Prvi krog uprizoritev igre Mirka Mesnerja „Buge waz primi gralva Venus“, ki jo je v režiji Petra Militarova na oder postavila igralska skupina Alpe-Adria Eksutko, priredila pa Slovenska prosvetna zveza in UNIKUM, je sklenjen. Skoraj tisoč obiskovalcev je v času od premiere 9. in do zaenkrat zadnje nedeljske predstave 29. oktobra prišlo v opuščeno žičarno bivše Kestag v Borovlje in si ogledalo to moderno zasnovano odrsko delo, ki ne pomeni le napredek odrske dejavnosti na Koroškem, ampak tudi novost na področju slovenskega gledališča sploh.

Povprečno po 200 gledalcev si je ogledalo posamezno izmed šestih predstav in to kljub prekinitvi (zaradi tatvine), ki je tudi zavrla boljši obisk zadnjih treh predstav. Kljub temu so tako igralci kot prireditelja z uspehom gledališkega projekta zadovoljni, zlasti kar zadeva občinstvo, ki je prišlo v glavnem iz Roža, Gur, Zilje in Celovca, nekaj pa tudi iz Slovenije. Vsi pa so bili prijetno presenečeni nad velikim številom obiskovalcev iz nemško govorečih vrst, česar koroški Slovenci v taki meri doslej še nismo zabeležili.

Moderna igra „Buge waz primi gralva Venus“ – pritegnila tisoč gledalcev – zdaj gostovanja!

Tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle je z dosedanjim potekom uprizoritev zadovoljen. V pogovoru z našim urednikom je dejal, da je kvaliteta igre rasla od predstave do predstave in še posebej pohvalil disciplino vseh sodelujočih, kar je v veliki meri doprineslo k uspešni realizaciji tega projekta. Tudi nad publiko, ki je pokazala visoko gledališko zrelost in sprejela in se vživela v nevsakdanjo interpretacijo, v kateri gre za prikaz naše polpretekle zgodovine pa tudi današnjega trenutka, je tajnik SPZ navdušen. Obžaluje pa, da so morali predstave zaradi tatvine prekiniti, saj bi po prvotnem planu predstav prišlo v Borovlje zagotovo še več gledalcev, zlasti iz Podjune. V zvezi z obiskom je še dodal, da bo SPZ tudi s tega vidika morala ubrati pot profesionalizma, ker vsem zahtevam, ki jih terja tako zastavljen gledališki projekt, ni bila povsem

kos. To je pogoj, ki ga bo, če hočemo imeti dober teater, treba nujno upoštevati.

Torej strah, da publika predstave ne bo razumela ali jo celo odklonila, ni bil na mestu. To potrjuje, da je bila odrska postavitev, ki je pritegnila udeležence – tudi take, ki slovenščine ne razumejo –, odlično narejena. To pa je tudi pravi trenutek za vprašanje, kako naprej s predstavami Buge waz primi gralva Venus. Janko Malle meni, da uspeh vsekakor obvezuje, da pripravljajo nadaljne predstave in da bodo igrali do poletja 1990. Sprejeli so namreč že povabila iz raznih krajev v Sloveniji, kjer bo oder Alpe-Adria Eksutko gostoval. Še pred tem pa naj bi, kot pravi Janko Malle, organizirali predstavo v Podjuni. Poleg gostovanj po Sloveniji pa bodo gostovali tudi v kulturnih centrih ostalih zveznih dežel, kajti interes za predstavo je tudi v Avstriji zelo velik.

Pred gralvo Venus so se klanjali slovenski ponižniki.

Takoj po anšlusu so aretirali slovenskega duhovnika Vinka Poljanca.

Branko Kolter: Mislim, da je nastala zelo prijetna skupina, dober ansambel, da so se vsi zelo vživeli. Delo je bilo zelo naporno, ker to ni običajen način dela. Mnogo je bilo eksperimentiranja. Kaj takega si ne morem vedno privoščiti, predvsem časovno ne. Ni mi pa žal, da sodelujem.

Maja Kölih: V skupino sem se vključila šele na seminarju v Fiesi. Prej še nikoli nisem igrala. Predstava mi je postajala vse bolj všeč. Bilo je tudi težko, ko pa smo videli, da napredujemo, smo radi nadaljevali in zdaj, ko vidimo, kakšen je rezultat, mislim, da smo res vsi zadovoljni. Pri taki skupini bi spet sodelovala.

Miha Kap: Stari ljudski rek pravi: Ljudski glas je božji glas. Predstava je takšna, za kakršno jo ocenjuje ljudstvo. Prve kritike so bile po mojem mnenju pozitivne. Teater je vedno tak, včasih je pač treba nekoliko napeti možgane. Ni vedno tako, da ti igralci že vse prežvevano servirajo. To obdobje je bilo pač takšno, kot je prikazano.

Niko Sturm: Čeprav sem že igral, mi je ta način gledališča popolnoma nov. S Petrom se mi zdi zelo zanimivo delati, še nikoli nisem sodeloval s takim režiserjem. Skupina se je zelo dobro ujela in se v njej zelo dobro počutim. Upam, da

bomo skupaj nadaljevali.

Darja Kapus: Pri tej predstavi sem se veliko naučila, veliko pridobila. Bilo je precej naporno. Ne vem, če bi mogla še enkrat sodelovati s takšnim elanom, me pa zelo veseli, da sem se vključila. Predstavo sem razumela, ob njej sem se naučila veliko zgodovine, kaj pomeni kuharski tečaj, upor v predstavi ipd.

Hanzi Dragašnik: Vključil sem se po seminarju v Fiesi.

Odmevi med igralci in publiko

zbrala: Jože Rovšek in Andrej Mohar

Militarovov način dela poznam že od Miklove Zale. Vem, da veliko zahteva, kar je boljše za igralce in predstavo. Čeprav je v predstavi veliko simbolike, lahko sodelujem, ker nam je razložil, za kaj gre. Na ta način sem se moral šele privaditi, zdaj pa mi ugaja.

Dr. Vladimir Wakounig: Konfrontacija s preteklostjo je ogledalo trenutne politične situacije. Je izvrsten politični pouk, ne le za angažirano slovensko publiko, temveč

tudi obvezna predstava za slovenske politike, ki silijo v objem z oblastniki. Igra pa je končno tudi novost v slovenskem kulturnem delu.

Irmgard Gstettner: Gre za profesionalno gledališče amaterjev. Posebno mi ugaja (poleg dobro izbrane tematike in izvrstne inscenacije), da vsebina ni strogo usmerjena v preteklost, temveč da preko simbolike omogoča tudi zvezo s sedanostjo.

Mirko Picelj: Vsebinsko so nekateri deli sicer težko razumljivi, zato je potrebna tudi dobra priprava. Toda posamezni prizori so zelo izpovedni. „Buge waz primi“ je zame ena najbolj posrečenih predstav, ki sem jih doslej sploh videl.

Dr. Monika Jelen: Igra mi je bila zelo všeč; predvsem me je navdušila dejansko strokovna, profesionalna raven tako igralcev kot tudi režiserja. To je povsem nekaj novega, neprimerljivega z dosedanjim gledališkim dejavnostjo, čeprav smo videli tudi že nekaj iger s politično vsebino.

Hanzi Wieser: S sodobnim pristopom prikazano zgodovinsko obdobje, ki omogoča tudi aplikacijo na sedanost. Igralsko in glasbeno imenitna predstava, ki ji je morda manjkalo le še del, ki bi stopnjeval emocionalno prizadetost.

Pred močjo predstavnika rajha so se plazili tudi koroški Slovenci.

8 gelungene Abende mit dem Nachbarn

Vor zehn Jahren wurde die gemeinsame zweisprachige Feier zum Österreichischen Nationalfeiertag – „Dober večer, sosed – Guten Abend, Nachbar“, vom Slowenischen Kulturverband/Slovenska prosvetna zveza in Zusammenarbeit mit den slowenischen Kulturvereinen an der Basis ins Leben gerufen.

Am diesjährigen Nationalfeiertag waren es bereits acht gemeinsame Kultur-Abende – in Eisenkappel/Železna Kapla, Eberndorf/Dobrla vas, Radsberg/Radiše, Ferlach/Borovlje, St. Johann im Rosental/Sentjanž v Rožu und erstmals außerhalb des zweisprachigen Gebietes in Bruck an der Mur/Steiermark.

Der Vorsitzende des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, Dipl.-Ing. Feliks Wieser, meinte in seiner Festansprache in Eisenkappel/Železna Kapla, daß diese zweisprachige Veranstaltung zum Nationalfeiertag, wie auch Veranstaltungen ähnlichen, verbindenden Charakters, mehr Aufmerksamkeit und auch materielle Unterstützung der offiziellen Politik und der Medien erfahren sollten.

„Erst wenn auch die Kärntner Politik diese Entwicklung unterstützen wird, wird im Bewußtsein der Menschen in den Gemeinden des Landes die Überzeugung gestärkt, daß beide Sprachen und beide Kulturen gleich viel wert sind – und wenn alle Menschen im zweisprachigen Gebiet bereit sein werden, beide Sprachen zu lernen, dann wird es auch zu einer wirklichen Annäherung kommen, betonte Wieser.“

Alpen-Adria-Initiative

Im Rahmen eines Partnerschaftsabkommens absolvieren derzeit 22 Germanistikstudenten der Universität Udine, gefördert von der Kärntner Landesregierung und der Universität Klagenfurt, ein Intensivprogramm (Tendenzen der deutschen Literatur im 18. Jahrhundert), das in Abstimmung mit den Prüfungsanforderungen an der Universität Udine eingerichtet wurde.

Zweisprachige Kulturinitiative in Sittersdorf

Am diesjährigen Nationalfeiertag trainierten 16 Menschen im Alter von 5 bis 65 – aus der Gegend um Sittersdorf/Žitara vas (Bezirk Völkermarkt/Velikovec) ihre Fitness auf unkonventionelle Weise. Nicht durch Laufen, noch durch Wandern, sondern durch Putzarbeit, dies, wie zumindest jede geplagte Hausfrau weiß, einen auch ganz schön außer Atem kommen lassen kann.

Das seit drei Jahrzehnten leerstehende Kulturhaus soll aus seinem Dornröschenschlaf zu einem Leben als zweisprachige kulturelle Begegnungsstätte aufgeweckt werden. Um den legendären Kuß zu einem Vergnügen werden zu lassen, mußten jedoch erst jede Menge Staub, Schutt und Spinnweben entfernt werden.

Nach fünf Stunden intensiver Arbeit wurden die Türen einstweilen wieder geschloßen, jedoch nur vorübergehend. Nach seiner Sanierung wird das im Kern Sittersdorf/Žitara vas gelegene Haus als Kultur-, Kommunikations-

und Bildungszentrum denjenigen Menschen offenstehen, die über die z. T. verhärteten Grenzen in der Volksgruppenproblematik hinweg aufeinanderzugehen wollen, voneinanderlernen wollen, gemeinsam ein Stück Lebensqualität in die sozioökonomisch benachteiligte Grenzregion bringen wollen.

Es wird nicht leicht sein nach Jahrzehnten der Verletzungen und des Mißtrauens einen neuen Weg zu gehen. Doch der erste Schritt ist getan!
R.M.

HEUTE IM

SLOVENSKI VESTNIK

Die Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen

Zweisprachige Handelsakademie: Klare Aufforderung von Ministerpräsident Šinigoj an LH Jörg Haider!

Der Ministerpräsident der Republik Slowenien, Dušan Šinigoj, hat im Rahmen seines zweitägigen offiziellen Besuchs vergangene Woche in Kärnten an Landeshauptmann Dr. Haider und die gesamte Kärntner Landesregierung die unmißverständliche Aufforderung gerichtet, die im Memorandum zwischen der Bundesregierung und den beiden Zentralorganisationen vereinbarte Errichtung einer öffentlichen zweisprachigen Handelsakademie mit dem Schuljahr 1990/91 zu ermöglichen und nicht zu torpedieren.

Der slowenische Regierungschef führte in der Pressekonferenz im Spiegelsaal der Kärntner Landesregierung in diesem Zusammenhang aus, daß er in dem Gespräch mit Haider den Eindruck gewonnen habe, daß dieser die Wichtigkeit dieser höheren berufsbildenden Schule für die slowenische Volksgruppe in Kärnten erkannt und „den guten Willen zur richtigen Lösung“ gezeigt habe.

Der slowenische Ministerpräsident sprach im Rahmen der Pressekonferenz von einem „gewissen Fortschritt“ in der Volksgruppenfrage, wobei er jedoch keinen Zweifel darüber aufkommen ließ, daß dieser gewisser Fortschritt nicht als das „Resultat eines Einzelnen“ (die Äußerung zielte ganz offensichtlich auf Haider ab – Anm. d. Red.) angesehen werden könne. Šinigoj nannte als po-

sitive Merkmale in der Volksgruppenfrage die Beschickung des Volksgruppenbeirates in Wien durch beide Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen, die Errichtung der („derzeit noch“) privaten zweisprachigen Volksschule in Klagenfurt, sowie die Einführung der TV-Sendungen in slowenischer Sprache.

Hinsichtlich des mit Beginn des Schuljahres 1988/89 eingeführten neuen Schulmodells (welches auch die Trennung von Schülern nach sprachlichen und ethnischen Kriterien vorsieht – Anm. d. Red.), meinte der Regierungschef Sloweniens, daß die vom Gesetz bestimmte Begleitkommission die Vorarbeiten auch Nachteile dieses Modells erarbeiten solle, um dann die notwendigen Änderungen durchzuführen.

LH Haider, der von einem „konstruktiven und entspannten Klima“ in der

Volksgruppenfrage sprach und bei der Umsetzung des Minderheitenschulgesetzes „gute Erfolge“ feststellte, war in einer Replique auf Šinigoj sichtlich bemüht, seinen bei Šinigoj erweckten Eindruck eines Befürworters der zweisprachigen HAK zu relativieren. Er sprach plötzlich von einer „Politik der kleinen Schritte“, von einem „Dialog, der Geduld erfordert“ und schließlich von der Behandlung dieses Punktes „im Sinne eines geordneten Föderalismus“....

Im Rahmen des offiziellen Besuchs von Dušan Šinigoj in Kärnten wurden ferner die Themen Schutz der Trinkwasserreserven im Bereich der Karawanken, Einrichtung von Meßstellen zur Überwachung der Luftqualität, das Kernkraftwerk Krško, die Entflechtung des Luftverkehrs, die Verkehrsproblematik, sowie die Koordinierung von Vorarbeiten im Hinblick auf die Bewerbung der drei benachbarten Regionen Slowenien, Friaul-Julisch-Venetien und Kärnten für die Durchführung der Olympischen Winterspiele 1998 behandelt.

Präsident Šinigoj kündigte in der Pressekonferenz noch an, daß er alles daran setzen werde, den Grenzübergang Paulitsch Sattel/Pavličovo sedlo noch in seiner Amtszeit – Šinigoj muß auf Grund des Rotationsprinzips im Frühjahr 1990 die Funktion des Regierungschefs zurücklegen – zu eröffnen. Der Paulitsch Sattel, dessen Realisierung seit Jahren vehement von der Gemeinde Eisenkappel/Železna Kapla gefordert wird, würde dem Vellachtal die Großregion Celje öffnen und eine wichtige, gegenseitige wirtschaftliche Belebung zur Folge haben.

Ivan Lukan

LESERBRIEF

Politische Vergreisung

Wenn es um ein Heimatbewußtsein geht, das mit der „Dollfuß-Diktatur“ vieles im Sinn gehabt hat, möchte das „offizielle Kärnten“ gerne „geschichtslos“ sein und dem „Kärntner-Abwehrkämpferbund“ einen „Helden-Platz“ in der Geschichte zugestehen. Dabei war der Verein 1918 noch gar nicht konstituiert.

Stets hilfreich beim „Bewahren und Fördern“ undemokratischer Traditionen, wird ein „Dialog darüber im Land“ angekündigt, der mit einem „Monolog“ gegen die „respektlose Durchleuchtung dunkler Schatt-Seiten der Kärntner Historie“, verbunden mit umfassenden Analysen jener „Überlieferungen, die Führerkult gepaart mit Untertanengeist“ im Herzen tragen, abgewürgt werden soll.

„Wir müssen die Republik verteidigen!“

Das Bundesheer abschaffen und das Land trotzdem verteidigen? Ein klares „Ja“ zu dieser Aussage kam am Vorabend des Nationalfeiertages vom NRAbg. Dr. Peter Pilz auf einer Veranstaltung der Mlada KEL/Junge KEL in der Neuen Burg in Völkermarkt.

Erstmals nach einer 20-jährigen Verbannung durch den Stadtsenat durfte ein slowenischer Chor, der des Kulturvereins „Lipa“, an diesem Ort auftreten und gestaltete das Rahmenprogramm zum Referat und zur Diskussion mit dem grünalternativ-Abgeordneten und Kenner der Lage der Republik.

Die 17 Mrd. Schilling, die das Heer jährlich verschlingt, um junge Männer zum Töten auszubilden, wären sinnvoller angelegt, das Land gegen den Feind aus der Luft zu verteidigen: die Luftverschmutzung ist täglich greifbar, der Aggressor aus dem Osten wohl nur hypothetisch...

JG: Haider negiert Bundesgesetz!

„Das einstimmig beschlossene Bundesgesetz aus dem Jahr 1965 erklärte den 26. Oktober zum Nationalfeiertag. Es ist daher bedenklich, daß ein österreichischer Landeshauptmann dieses Bundesgesetz in provokanter Weise negiert“, kritisierte JG-Landesvorsitzender Peter Kaiser die Vorgangsweise des FPÖ-Obmannes. „Haider seltsames Verhältnis zur österreichischen Nation, welche er vor noch nicht allzu langer Zeit als 'ideologische Mißgeburt' bezeichnete, läßt es scheinbar nicht zu, einen österreichischen Nationalfeiertag zu akzeptieren. So verwendet die FPÖ getreu dem Motto, 'daß nicht sein kann, was nicht sein darf' dem Begriff Staatsfeiertag anstelle von Nationalfeiertag. Alle bewußten Österreicherinnen und Österreicher, die sich auch als Nation fühlen werden aus dieser haiderischen Verbalakrobatik ihre Schüsse ziehen.“

In den „Fuß-Stapfen“ der alten Heimatschützer steckengeblieben, die ihre Spuren tief in der „ständestaatlichen Unfreiheit“ nicht mehr verwischbar hinterlassen haben, wird einer „Ehrung für den fruchtlosen Einsatz“ um die „Verwerfung der Demokratie“ das Wort geredet.

Falscher Respekt vor „zukunftslosen ideologischen Orden“ auf den „Kärntner-Abwehrkämpferböcken“ oder dem fortgeschrittenen Alter der „Kämpfer unter Hülgerth“ ist, wenn man Demokratie fordert nicht angebracht.

Das „offizielle Kärnten“, – ansonsten gerne jugendlich –, vergeistigt politisch zusehends.

Reinhold Steindorfer,
Salzburg

Der slowenische Delegation unter Führung von Ministerpräsident Dušan Šinigoj gehörten die Präsidentin des Republikskomitees für internationale Zusammenarbeit Cvetka Selšek (rechts), der Vorsitzende des Republikskomitees für Raumplanung und Umweltschutz, Tomaž Vuga, der Vorsitzende des Republikskomitees für Verkehr, Milan Jelenc, sowie der Generalkonsul der SFR-Jugoslawien in Klagenfurt, Bortu Miklavčič, an.

Foto: Fritz

KOMENTAR

dr. FRANCIJA ZWITTRA

NARODNI
PREPOROD
NA VZHODU

Tudi kdor je samo površno sledil srečanju narodnostnih skupnosti v Sopronu, je lahko zaznal neverjeten vzpon narodnostnega podviga jezikovnih in nacionalnih manjšin na vzhodu. Perestrojka in glasnost nista zgolj gospodarsko-politični in strankarsko-politični kategoriji, temveč zajemata mnogo več. Samozavestno artikulacijo svojih manjšin je moral prenesti namestnik ministra Tabaydi, ki se je prizadeval olepšati položaj etničnih in narodnih skupnosti na Madžarskem. Toda isti manjšinski zastopniki, ki so še pred enim letom dolgočasili delegate srečanja narodnih skupnosti s svojimi stereotipi, češ da je narodnostno vprašanje na Madžarskem rešeno po veljavnih določilih marksizma in leninizma, da so povsem zadovoljni s tem, kar jim skuha budimpeška centrala, in ki so hvalili izdajo pet ali šest knjig v svoji materinščini, so se letos zagnali v vladnega predstavnika in mu očitali, da ni lagal samo v preteklih letih, temveč da še sedaj podaja povsem popačen pregled stanja narodnosti v svoji državi. Tabaydi ni našel odgovora, Poszgay je verjetno vedel, zakaj ni prišel – kakor je obljubil – na srečanje.

Splošna demokratizacija na vzhodu, ki jo nedvomno začrtuje razvoj na Madžarskem, ki se najbolj radikalno otreša svoje mlajše zgodovine, dokazuje: sproščanje ljudskih energij se ne omejuje na gospodarsko ali politično kozmetiko, temveč osvaja vsa področja družbenega življenja; doslej zamolčani narodi in narodnosti postajajo zopet politična kategorija, s katero je treba računati. Da se v narodni preporod vthotapijo tudi reakcionarna gesla, je druga plat medalje, ki je sicer ne gre precenjevati, kljub temu jo je treba upoštevati in jo kar ob začetku kolikor mogoče preprečiti.

Upati je, da je Evropa ob vstopu v tretje tisočletje dovolj zrela, da bo končno postala domovina vseh narodov, ki živijo na njenem ozemlju. V svoji zgodovini je že preveč trpela, ker ni hotela pravično rešiti narodnostnega vprašanja.

Predstavniki narodnostnih skupnosti sosednjih dežel s koordinatorjem dr. Zwitterom

Srečanje narodnostnih skupin
v duhu narodnega preporoda

V duhu perestrojke in glasnosti je potekalo 14. srečanje narodnih skupnosti sosednjih dežel od 20. do 22. oktobra 1989 v madžarskem Sopronu. Ko so se lani v Churu v Švici delegati odločili, da organizirajo letošnje srečanje na Madžarskem, nikakor ni bilo mogoče predvidevati, da bo prav ta kraj genius loci preporoda in obuditve legitimnih pravic narodnih manjšin in skupnosti v tem prostoru Evrope.

OD NAŠEGA DOPISNIKA DR. FRANCIJA ZWITTRA

Duh demokratizacije, ki je trenutno značilen za vse družbenopolitično življenje na Madžarskem, je določal tudi potek posvetovanja predstavnikov 23 različnih narodnostnih skupnosti, ki so se zbrali v Sopronu, da bi izmenjali svoja mnenja na temo „Človekove pravice in manjšine“. Zastopani so bili predstavniki domala vseh narodnostnih skupnosti in manjšin, ki prebivajo in živijo v geografsko opredeljeni srednji Evropi, iz Avstrije, Italije, Švice, Jugoslavije, Madžarske in – prvič v že štirinajstletni tradiciji tega srečanja – tudi Češkoslovaške, ki so se kot opazovalci udeležili tega mednarodnega manjšinskega kongresa.

V svojem pozdravnem govoru je koordinator vključenih srednjeevropskih etničnih in narodnih manjšin dr. Franci Zwitter st. izrazil svoje zadovoljstvo, da je letos prvič uspelo, da to važno srečanje poteka v državi, ki realnopolitično sodi v vzhodni tabor Evrope, ki pa tačas teži po novi razlagi geopolitičnega vzdušja in zato zbuja izredno zanimanje vse svetovne javnosti. Politična preobrazba v tej državi naj bi tudi pripomogla k novi in zbujeni samozavesti narodnih in etničnih manjšin na njenem ozemlju, saj je zgodovina dokazala, da brez rešitve narodnostnih problemov v tem delu Evrope ni mogoča dosledna rešitev in pomiritev v medsebojnem narodnem odnosu. Prav dvestoletnica razglasitve človekovih pravic pa zahteva, je nadaljeval dr. Zwitter, da se tudi zakonodajalci posameznih držav zavejo, da manjšinskih pravic ni mogoče reševati brez upoštevanja človekovih pravic, da so manjšinske pravice torej

hkrati človekove pravice in obratno.

Znanstveni prispevek

Prav v ta poziv je sodil tudi prispevek glavnega referenta prvega dneva, akademika in univ. prof. za mednarodno pravo dr. Herzegha Géza. Osvetlil je problematiko manjšinskih in človekovih pravic z vidika mednarodnega prava po eni in s strani državnopravnih predpisov po drugi strani. Ugotovil je, da sicer v vseh državah obstajajo manjšinam naklonjeni zakonodajni predpisi v ustavih in drugih zakonih, da pa brez mednarodnopravne zakonodaje skoraj ne pridejo do veljave. S tem v zvezi je sicer hvalil dosežke helsinške konference, hkrati pa tudi podčrtal, da so njena določila v zvezi z manjšinskimi pravicami zelo splošna in bi bila potrebna skupne konkretizacije. Podčrtal pa je mednarodno veljavnost helsinških določil, ki obvezujejo vsako državo-podpisnico in na katere se lahko vsaka manjšina oz. njeno zastopstvo legitimno sklicuje.

Politični prispevek

Medtem ko je znanstveni referat profesorja Géze veljal manjšinski problematiki v srednji Evropi kot takšni, je namestnik ministra in vodja tajništva narodnih in etničnih manjšin pri ministrskem svetu republike Madžarske Csaba Tabaydi predstavil politično in pravno stanje narodnih skupnosti v svoji državi. Tabaydi je zastopal prej predvidenega političnega referenta Imreja Poszgayja, ki je bil žal zadržan zaradi nujne parlamentarne

seje, katere se je moral udeležiti v Budimpešti.

Tabaydi je prispevek je zlasti razočaral zastopnike narodnih skupnosti na Madžarskem, saj je prav po starem tiru hotel prikazati kar zavirljiv in enakopraven položaj manjšin na Madžarskem. V diskusiji, ki je sledila, pa je moral spoznati, da so se tudi manjšinski zastopniki – še posebno madžarski Cigani, ki so bili letos prvič uradno zastopani na srečanju narodnih skupnosti – navzeli novega demokratičnega duha, ki preveva ogrsko državo, in so nenavadno ostro ožigosali ne le preteklo, temveč tudi sedanjost, slej ko prej asimilacijsko manjšinsko državno politiko, ki se tudi še ni pripravljena spremeniti. Madžarska perestrojka in glasnost – vsaj takšen je bil tenor živahne diskusije, h kateri se je oglasilo nad 40 (!) govornikov – se doslej omejuje na gospodarsko in politično področje, še vedno pa izključuje narodnostno problematiko in preprosto spregleda zahteve in potrebe ciganske, hrvaške, slovenske in nemške narodne skupnosti, ki še nadalje ne uživajo potrebnih pravic in podpore od države, pa naj se zdaj imenuje demokratična ali ljudsko-demokratična.

Skupni problemi, skupna pot

Drugi dan zasedanja je bil namenjen poročilom delegacij o položaju narodnih skupnosti. Četudi se problemi od države od države razlikujejo, je vendarle razvidna tudi skupna nit, ki zajema zlasti vprašanje šolstva in vprašanje ljudskih štetij, ki so v načrtu ob začetku novega desetletja. Za koroške Slovence je poročal Franc Kukovica. Poleg vprašanja ljudskega štetja je še posebej podčrtal kontinuiteto restriktivne avstrijske manjšinske zakonodaje. Poleg Kukovice so se v imenu koroških Slovencev srečanja udeležili še Franci Zwitter ml. za ZSO, za NSKS pa Filip Warasch in Marjan Pipp.

Zgoči in preteči problem ljudskih štetij je zajet tudi v zaključni resoluciji, v kateri

udeleženci XIV. srečanja narodnih skupnosti pozivajo vse prizadete države, da eventualno štetje manjšin izvedejo v okviru ljudskega štetja po enakih kriterijih, ki jih je treba izdelati skupaj z narodnostnimi skupnostmi.

Prav tako pa so udeleženci srečanja izrazili svojo pripravljenost, da se udeležijo v letu 1990 načrtovanega srečanja dežel-članice delovne skupnosti „Alpe-Jadran“ v Benetkah, kjer naj bi članice uradno prediskutirale položaj svojih manjšin v tem področju.

Načrtovano beneško srečanje pa naj ne bi nadomestilo XV. srečanja narodnih skupnosti, ki bo – kot so se delegati zedinili – predvidoma v drugi polovici oktobra 1990 v SR Hrvaški. Za koordinatorja tega srečanja je bil ponovno soglasno potrjen dr. Franci Zwitter st.

KOROŠKA
V ZRCALUNova lokacija za
deponijo smeti?

BELJAK. – Deželni svetnik Schiller je moral očitno popustiti pred odločnimi protesti občanov tistih krajev, ki jih je imenoval za možne lokacije za osrednje odlagališče smeti za celoten okraj Beljak-dežela. V ponedeljek je namreč sporočil, da predvidenih pet krajev ne pride v poštev. Zdaj, po izjavah Schillerja, preverjajo dve povsem drugi možnosti. O morebitnih novih lokacijah se ni izjasnil – verjetno iz bojazni, da bi tudi tam prišlo do hudih protestov prebivalstva.

Huda nesreča

NAGLEČE. – 56-letni mizar Janez Hobel se je že veselil, da bo končno imel urejeno kurjavo na plin, ko se je zgodila huda nesreča. Ko je instalater odzračeval kurilno napravo, je prišlo do eksplozije, ki je v bistvu razmajala celo poslopje. Strokovnjaki celo pravijo, da bo treba hišo sploh porušiti. Ob eksploziji sta bila težko poškodovana Hoblova žena Milica in instalater Andreas Zenkl. K sreči pa je bila najmlajša hčerka slučajno pri sosedih. Po prvi cenitvi je nastala škoda v višini treh milijonov šilingov.

„Dober dan,
Koroška“

Predvideni so naslednji prispevki:

- Dom v Tinjah – dopust za starejše ljudi
- Pesnica Marija Bartoloth
- Odprtje ljudske šole v Slovenjem Plajberku
- Lov na ščuke
- Jesenske impresije

Slovenski zbor „Lipa“: izgnanstvo dokončno ukinjeno?

Sliki: Rulitz

Zgodovinski trenutek ali muha enodnevnica?

Evforično kot „zgodovinski trenutek“ je predsednica mag. Zalka Kuchling označila nastop mešanega zbora prosvetna društva „Lipa“ iz Velikovca v Neue Burg, ki je bila Slovencev dve desetletji zaprta. Zbor Lipe je s štirimi pesmimi počastil prireditve, katere vsebina je v srednje dvorano Neue Burg privabila okrog 150 zainteresiranih iz obeh narodov na Koroškem. Na povabilo Mlade KEL je državni poslanec Zelene alternative dr. Peter Pilz govoril o smiselnosti avstrijske vojske.

V predavanju na predvečer nacionalnega praznika ni manjkalo zbadljivosti, ob robu pa se je dr. Pilz dotaknil tudi raznoraznih škandalov in škandalčkov, ki prevevajo visoko politiko. Detajlirano je prikazal ravnanje najvišjih državnih organov ob prodajanju avstrijskega orožja Iraku. K temu, da Slovenci v zadnjih dvajsetih letih nismo smeli imeti prireditve v občinski Neue Burg, je dr. Pilz dejal, da bo prava demokratičnost deželi priznana šele tedaj, ko bo lahko vsak nastopil v vsaki dvorani. Ob

tem je tudi mag. Kuchlingova izrazila upanje, da tokratni nastop Slovencev v Neue Burg ni samo trenutna politična poteza.

Raznoliko občinstvo, večinoma mlado, je po Pilzovem referatu, ki je bil opremljen s hudomušnimi pripombami (24 prestreznikov tipa Draken stane republiko toliko kot 7000 odpravnin ministru Rieglerju), postav-

ljalo vprašanja o razmerah v državi. Prof. Jože Wakounig, ki je suvereno vodil diskusijo, je poslancu tudi prevajal prispevke v slovenskem jeziku.

Rezime prireditve je jasen: državo moramo braniti – pred onesnaževanjem okolja, pred oblastnimi strukturami, ki delajo profite s prodajo orožja, pred oportunističnimi politikami, ki delijo razrede itd. itn.

F. Rulitz

Peter Pilz (levo) in vodja diskusije Jože Wakounig.

Ob avstrijskem nacionalnem prazniku je Narodni svet že drugič pripravil sprejem, ki ga, po besedah Karla Smolleja, pojmuje tudi „kot priložnost, da Slovenci izpovedo svojo lojalnost do Avstrije“. Letošnjega sprejema so se poleg Smolleja udeležili še državni svetnik Freunschlag (FP), predsednik NSKS Matevž Grilc, predsednik deželne šolskega sveta Reinprecht, namestnik deželne glavarja Ambrozy in tajnik NSKS Marjan Pipp (na sliki z leve). Deželni glavar Haider je prišel šele po zaključku uradnega dela. Smolle je v govoru tudi dejal, „da je vstop v sosvet že omogočil prve skupne korake, čeprav morajo nekateri še ubirati stranske poti“...

„Tisti, ki sedaj trdijo, da so izumili novi dialog, nimajo prav. Dialog se je začel in se mora nadaljevati v bazi, med ljudmi v društvih, v občinah, na športnih srečanjih in v cerkvi. Samo tak dialog bo lahko pripeljal do pravih pozitivnih premikov in sprememb v deželi!“

„Dialog mora teči v bazi!“

IVAN LUKAN, FRANC WALTER, ANDREJ KOKOT

S temi besedami je predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser na skupni prireditvi „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“ na predvečer avstrijskega nacionalnega praznika v docela napolnjeni farni dvorani v Železni Kapli nakazal pravi način in mesto dialoga med obema narodoma na Koroškem.

Wieser, ki je spregovoril v obeh deželnih jezikih, se je uvodoma zahvalil kulturnim delavkam in delavcem domačega društva „Zarja“, saj so prvi na Koroškem že leta 1975 priredili skupno dvojezično prireditev „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“ in s tem vnesli v praznovanje avstrijskega nacionalnega praznika novo, bogato vsebino.

Predsednik ZSO je v svojem govoru tudi menil, da naj bi koroška sredstva javnega obveščanja, predvsem pa koroška uradna politika v bodoče takim in podobnim prireditvam posvetila več pozornosti in materialne podpore in dejal: „Le tedaj, ko bo v zave-

sti občanov prevladalo prepričanje, da sta oba jezika, obe kulturi enakovredni, in ko se bodo vsi ljudje na dvojezičnem ozemlju pripravili učiti obeh jezikov, bo to res privedlo do pravega zblizevanja obeh narodov na Koroškem“.

14. skupno dvojezično prireditev ob nacionalnem prazniku v Železni Kapli je začel predsednik SPD „Zarja“ Franci Sadolšek, ki je poleg slavnostnega govornika dipl. inž. Wieserja pozdravil še župana Železne kapele dr. Ditfrieda Hallerja ter vse sodelujoče skupine, posebno soseda, mešani pevski zbor iz Grebinja pod vodstvom Hansa Moserja, ki je v zadnjih treh letih sodeloval na tovrstnih prireditvah na Radišah.

Bogat in prazničen spored pa so oblikovali še mešani pevski zbor „Zarja“ pod vodstvom Boža Harmanna, recitatorska skupina (Poldej Zunder) in moški pevski zbor „Valentin Polanšek“ pod vodstvom Emanuela Polanška.

Župan dr. Haller je na prireditvi spregovoril tudi v slovenščini in poudaril, da je ta prireditev pomembna za mirno

Na Kosovu spet vroče

V Titovi Mitrovici na Kosovu se je v ponedeljek, 30. 10. začel politični proces proti voditelju albanske narodnosti v Jugoslaviji Azemu Vllasiju in še štirinajstimi obtoženim. Dolžijo jih kontrarevolucionarne dejavnosti, češ da so se upirali spremembam srbske ustave in kot voditelji narodnosti povzročili velike nemire in stavke na Kosovu. Pravni izvedenci (predvsem iz severozahodnega dela države) ocenjujejo proces za zgolj političen, saj sklicevanje na veljavno ustavo federacije ne more biti kaznivo dejanje.

Odvetniki obtoženih so zavrnilo obtožnico in zahtevali zamenjavo javnega tožilca in sodnikov, Vllasi pa je zahteval, da se proces prenese izven ozemlja SR Srbije v Bosno, na Hrvaško ali v Slovenijo. Sojenje so prekinili. Vsi ti dogodki so spet povzročili množične proteste in demonstracije po pokrajini Kosovo. Intervenirati so morale posebne enote milice, vojska pa je spet zasedla položaje.

Opazovalci proces ocenjujejo za obračun srbskega predsednika Miloševića z vodstvom albanske skupnosti v tej republiki. Za proces je veliko zanimanje tudi v tujini, kar glede na njegovo politično kvalifikacijo za ugled Jugoslavije ne pomeni nič dobrega.

15

Ura je pol osmih. Predsednik pozdravi navzoče. Častnih gostov ne more pozdraviti, ker se niso udeležili. „Kakšen škandal“, si mislijo sedanji in bivši študentje in študentke v graškem klubu. „Taka slovesnost, vendar še večja sramota za one“.

„Petnajst let, res lepa starost za Klub slovenskih študentov in študentk v Gradcu“, si misli neki bivši predsednik, morda še iz boljših časov. „Vendar taka sramota za vabljenе častne goste iz celovških central. Neverjetno“.

Kljub tej odsotnosti ali pa prav zaradi nje, je petnajstletnica KSSŠ/G lepo uspela. Med drugim je izšla klubska brošura, ki jo bosta v naslednjih številkah zagotovo objavila in recenzirala tudi NT in SV.

Kulturni program slovenskega večera sta oblikovala klubski zbor z eno pesmijo (seveda si lahko mislite, kaj je bil temu vzrok) in priljubljena, simpatična skupina 4J.

Ob dvajsetletnici ne bomo sprejeli nobenih izgovorov. Bodimo veseli, da smo postali tako stari kot smo zdaj. Ali pa žalostni, da nismo toliko stari kot tedaj, ko bi to radi bili. Ali pa smo nazadnje prestari in oni nočejo, da bi taki bili? Čestitam, tako mladi se ne bomo videli nikoli več. Odpravimo častne goste!

-REP-

sožitje ljudi v občini, ter izrekel željo, da bi se proces medsebojnega odpiranja na kulturni in jezikovni ravni še krepil.

Ze desetič so društveniki na Radišah na predvečer avstrijskega nacionalnega praznika pripravili kulturno srečanje pod motom „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“.

Ponujeno roko SPD „Radiše“ sta tokrat sprejela moški pevski zbor Innterteuchen in pevski krožek iz Žrelca, ki je na teh prireditvah sodeloval že večkrat. Prireditev so sooblikovale tudi društvene skupine: mešani pevski zbor, „Radiški fantje“, posebno uspela pa sta nastopa otroške in mladinske skupine.

V uvodu je predsednik društva Ludvik Ogris podčrtal pravilnost tovrstnih prireditev in izpostavil vsebinski pomen tega kulturnega srečanja, saj ni dovolj, da se zadovoljimo le s plitvimi fitness-pohodi.

Župan občine Žrelec Helmut Woschitz se je v svojem pozdravnem govoru zahvalil društvu, ki na žalost kot edino društvo v celotni občini Žrelec na ta način proslavlja avstrijski nacionalni praznik. Rekel je, da human odnos do narodnih skupnosti velja kot vizitka v mednarodnem življenju. Kri-

tično je ocenil tudi novo politično konstelacijo na Koroškem.

Slavnostni nagovor je imela tokrat Elisabeth Steiner, ki že več let z zanimanjem in v stiku z umetniki pozorno sledi dogajanju na Koroškem. Zelo občutno je razmišljala o multikulturni Evropi in ne nazadnje o multikulturni Avstriji, ki so jo bistveno sooblikovali znanstveniki in umetniki raznih narodnosti. Ta raznolika kulturna dediščina pa nam daje tudi nove možnosti za sožitje. Kritično je osvetlila tudi plebiscitna zmagoslavja, katerim bo treba zavestno postaviti nasproti „skupno domovino Koroško“.

Po petju zvezne himne so se sodeželani ob kapljici, prigrizku in petju sproščeno pogovarjali tja do zgodnjih jutranjih ur. Ali so si ob slovesu rekli tudi „Dobro jutro, sosed“?

Letošnje prireditve se je udeležilo tudi precej nemško govorečih. Prireditev je po idejni zasnovi zagotovilo pravilna, razmišljati pa je treba o drugačnih oblikah. Getoizacija ni in ne more biti alternativa, saj vsak dan več ali manj občujemo z našimi nemško govorečimi so(?)deželani.

Če naglašamo pomen prireditev „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“, namreč da ob avstrijskem nacionalnem prazniku s kulturnimi prireditvami skušamo utrditi vez med nemško govorečimi in slovensko narodno skupnostjo, je bil ta namen v največji meri dosežen v Borovljah. V tamkajšnji dvorani mestne hiše je predsednik boroveljskega društva Melhijor Verdel lahko pozdravil vrsto gostov, med njimi župana dv. sv. dr. Helmuta Krainerja in župnika monsg. Kanduta ter sodelujoče skupine: Doppelquintett Singerberg, ansambel deželne glasbene šole iz Celovca, društveni dekliški in moški zbor ter ansambel slovenske glasbene šole iz oddelka Borovlje.

Po enominutnem molku za tragično ponesrečenim odbornikom Jožetom Lukanom je spregovoril župan Krainer, ki je poudaril pomembnost sodelovanja med društvii obeh narodov v občini. Ob tem je tudi pohvalil aktivnost boroveljskega društva pri obnavljanju kulturnega centra pri Cingelcu na Trati in obljubil, da bo pri uresničitvi načrta pomagala tudi občina.

Spored je bil na dostojni ravni, za kar so nastopajoči poželi

buren aplavz, prireditev pa so zaključili s petjem avstrijske državne himne.

Poseben poudarek je imela prireditev v Šentjanžu v Rožu, kjer je ob tej priložnosti gostoval Männergesangsverein iz daljnega Brucka ob Muri, ki je oblikoval kulturni program skupaj z vokalnim ansamblom „Danica“ in Šentjanškimi tamburaši. Novost je tudi v tem, da je bila enaka prireditev prej v Brucku ob Muri, na kateri so iste skupine nastopale pod enakim geslom Dober večer, sosed! O tem, da je slovenska kultura bolj čislana izven Koroške, morda priča odločitev nekega štajerskega podjetnika, ki se je iz navdušenja nad kvalitetnim programom odločil, da bo našim skupinam plačal potne stroške v Bruck. Gostje – pevci iz Brucka – so se v Šentjanžu izredno dobro počutili in tako se je ideja o dobrem sosedstvu prenesla tudi preko deželne meje.

Tovrstno prireditev je izvedlo tudi SPD „Srce“ v Dobri vasi, kjer sta sodelovala Petzenchor iz Libuč in Plazniška dekleta, ki sta skupno z domačim zborom „Srce“ dala primerno vsebino geslu „Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“

Zgoraj vrsta častnih gostov, ki so se udeležili prireditve v Borovljah, levo Doppelquintett Singerberg, ki je nastopil pod vodstvom Willija Hagerja, zgoraj pa moški pevski zbor SPD Borovlje, ki ga vodi Roman Verdel.

Delegacija slovenskih pisateljev na Dunaju

Na pobudo Avstrijsko-jugoslovanskega društva se je 23. in 24. oktobra mudila na Dunaju delegacija Društva slovenskih pisateljev (DSP), v kateri so bili Rudi Šeligo (predsednik), Niko Grafenauer, Branko Hofman in Andrej Inkret. Avstrijsko-jugoslovansko društvo je slovenske avtorje povabilo, da bi se z nekaterimi vidnimi, verjetno pa tudi v avstrijski kulturni politiki pomembnimi osebnostmi, pogovarjali o možnostih za večjo uveljavitev slovenske literature v Avstriji. Verjetno je ta pobuda – ob drugem – nastala zato, ker je tudi zunaj Slovenije znano, kakšno (pozitivno) vlogo ima DSP v demokratičnih procesih v Sloveniji in Jugoslaviji in so ga Avstriji s svojim povabilom zato (morda) hoteli podpreti. Kakorkoli: pobuda je bila dobrodošla, saj je v programu DSP, da navezuje stike in vzpostavlja zveze preko državnih meja, z namenom seveda, da bi prišlo do čim intenzivnejšega prevajanja slovenskih del v tuje jezike.

Glede na konkretne dogovore, ki so jih sprejeli na Dunaju, je mogoče reči, da obisk delegacije ni bil zaman. Najprej jo je sprejel vodja parlamentarne frakcije socialistov dr. Heinz Fischer, ki je tudi predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva; gostom je obljubil podporo pri projektu „Vilenica“; ta

namreč predvideva, da bi udeleženci „Vilenice“ (vsakoletnega tridnevnega srečanja pisateljev srednje Evrope) en dan preživel v sosednji deželi: letos se je karavana piscev mudila na Tržaškem v Italiji, prihodnje leto naj bi odšla v Avstrijo. Heinz Fischer je delegaciji ponudil, da bi udeleženci „Vilenice“ prihodnje leto en dan preživel v Gradcu, imeli tam del simpozija (verjento kaj v zvezi s Srednjo Evropo) in pozneje literarni nastop; stroške za to bi plačala Avstrija. Delegacija je ta predlog sprejela.

Naslednji dan je avtorje iz Slovenije sprejel zvezni minister za znanost dr. Erhard Busek, ki je pokazal pripravljenost za to, da bi prišlo do večjega medsebojnega prevajanja literarnih del. Sam je dejal, da bi bilo treba najprej ugotoviti, kaj vse manjka Slovincem in Avstrijcem, češ da bi bila Avstrija voljna štipendirati prevajalce pri njihovem sprotne poglabljanju znanja obeh jezikov (nemščine, slovenščine). Menil je, da bi zato kazalo sklicati sestanek slovenskih in avstrijskih poznavalcev razmer, sestanek na katerem bi ugotovili, kakšno je dejansko stanje na tem področju. Delegacija je tak predlog sprejela in DSP bo po vsej verjetnosti prevzel pravo tega sestanka s slovenske strani. Erhard Busek pa bo avstrijskega „partnerja“ sporočil pozneje.

Pri tem pa je važno še omeniti, da je v palači Palffy Avstrijsko-jugoslovansko društvo prvi dan obiska organiziralo literarni večer, na katerem so nastopili člani delegacije, prebrali pa so tudi pesmi Vena Tauferja. To je bil impresiven večer: v Figarovi dvorani palače se je zbralo malodane sto ljudi, med njimi mnogo Slovencev, večer je pozdravil Heinz Fischer, prevode del slovenskih piscev pa so brali igralci iz znanih dunajskih gledališč (Burgtheater, Volkstheater idr.). Kot so dejali nekateri poslušalci po koncu prireditve, je bilo to zanje pravo doživetje, predvsem zaradi literarne vrednosti besedil, a tudi recitala igralcev. Avtorji so uvo doma svoja besedila brali v slovenščini (uvodni del je predstavljal Inkretov esej o slovenski poeziji).

Slovenski pisci so se drugega dne pogovarjali v Domus slovenica še z nekaterimi avstrijskimi avtorji o delovanju DSP in značilnostih sodobne literature v Sloveniji, zvečer pa še s predstavniki avstrijskega Interesnega združenja.

Tako so se pisatelji iz Slovenije, lahko rečemo, na Dunaju predstavili v dobri luči: zanimanje so zbudili s svojimi predlogi, nič manj pa tudi s svojo literaturo. Upajmo, da je to začetek boljšega medsebojnega literarnega poznavanja.

J. Horvat

MRTVAŠKI PLES – TOTENTANZ

● V soboto, 4. novembra ob 20. uri v Šentjakobu v Rožu, farna dvorana igra gledališka skupina „TNXFRŠTRLS“

● V sredo, 8. novembra ob

20. uri v Gradcu, velika dvorana minoritov, igra gledališka skupina „TNXFRŠTRLS“. Prirejata KSŠŠ/G in Kulturni center minoritov.

Mlado gledališko skupino „TNXFRŠTRLS“ sestavljajo študentje in študentke iz Gradca in en vojak. Idejo, sceno, realizacijo sedanjega komada „MRTVAŠKI PLES“ so domislili in izvedli Cilka Hudobnik, Rezka Kanzian in Štef Merkač. Člani ustvarjajo izključno kolektivno, vsak je odgovoren za vsako stvar, o kateri se skupaj dogovorijo in jo izpeljejo. Ta način dela pri klasično usmerjenih in za gledališče zainteresiranih ljudeh še ni prav sprejet. Njihova kolektivna zamisel naj bi vas ob nastopu v Šentjakobu in tudi drugod prepričala. Glasbo je zbral Franci Kernjak, za osvetljavo pa skrbi Peter Wuzella.

Zbrana sredstva je predsedniku Čoklu predal Franci Polzer

Solidarna pomoč Šentjurju

V soboto, 21. oktobra se je delegacija SPD „Danica“ srečala s predstavniki društva in političnih organizacij Šentjurja. Ob tej priliki smo jim predali tudi zbrano vsoto 75.000 šilingov za pomoč prizadetim ob neurju, ki jih je prizadelo 19. avgusta letos. Ludvik Mastnak, predsednik SZDL Šentjur nam je poročal o razsežnosti nastale škode. Pri tem je poudaril, da ne morejo prav doumeti naše solidarnostne akcije.

Ljudje so bili obupani, ker so bili brez perspektive, sedaj pa so dobili občutek, da niso sami. V imenu SPD „Danica“ je Stanko Wakounig rekel, da je bilo za nas samoumevno, da ob tej trdi situaciji po svojih močeh pomagamo, saj

smo prijatelji že preko 10 let. Ganjen je bil Janez Čokl – predsednik zbora Skladateljev Ipavcev. Povedal nam je, kakšen občutek ima človek, če je nemočen proti naravnim katastrofam. Sam je videl do 3 metre visoke valove, ki so divjali proti dolini. Uveljavil pa se je stari rek, „da prijatelja spoznaš v nesreči“ in da so v tem primeru delovala čustva. Šentjurčani so se v imenu vseh prizadetih, katerim je namenjena pomoč, prav iz srca zahvalili. Akcija še teče. Tistim, ki ste že prispevali, lepa hvala, ostale pa pozivamo, da pomagajo, in se jim vnaprej zahvaljujemo. Številka konta pri Posojilnici Škocijan: 411153.

Dani

Borštnikov prstan Danilu Benedičiču

S slovesno podelitvijo Borštnikovega prstana, zlatih značk in priznanj so v ponedeljek zvečer v Mariboru zaključili letošnje vseslovenske gledališko srečanje.

Kot je znano, Borštnikovo srečanje poteka v Mariboru in okoliških krajih, kjer slovenska gledališča nastopijo s svojimi najboljšimi dosežki in

se potegujejo za najvišja slovenska gledališka odličja. V imenu žirije je letošnje Borštnikove nagrade podelil njen predsednik dr. Matjaž Kmecl. Najvišje odličje, Borštnikov prstan, je prejel dramski igralec Danilo Benedičič, med ostalimi nagrajenci pa so Milena Zupančič, Dušan Jovanovič in scenograf Marjan Kravos iz Trsta.

Arnulf Komposch, ki je zadnji čas živel v „samoti“, da bi v miru dobil nove inspiracije za svoje kreacije iz stekla, se je spet pojavil v koroških galerijah: v poslopu Zentralsparkasse v Celovcu do 24. novembra razstavlja novejša dela, preseneča pa predvsem s povsem novimi oblikami, ki seveda tudi opazovalcem omogočajo še globlji in popolnejši vpogled. Umetnik sam (na sliki) pa je na predstavitvi svoje nove razstave za svoj doslej največji uspeh ocenil lansko razstavo v Zagrebu.

Podobe z vseh meridianov

V kulturni taberni „Pri Joklnu“ v Celovcu je ta čas na ogled zanimiva razstava. Gre za slike z vseh meridianov, ki jih je na svojih popotovanjih okoli sveta posnel znani slovenski publicist, humorist in igralec Tone Fernezi iz Ljubljane.

Gre za portrete pripadnikov raznih narodov, narodnosti in plemen. To so enkratni posnetki in živi dokumenti o ljudeh z našega planeta. Tone Fernezi je ob otvoritvi na humorističen način opisal svoje doživljanje, ko je „lovil“ obraze v svoj objektiv. Ob odprtju razstave je avtorja in njegova dela predstavila Monika Zeichen.

Skisano poletje je menda povzročilo, da je letošnje zanimanje za že tradicionalno potovanje pod okriljem Zveze koroških partizanov, ki ga že mnogo let pripravlja neumorni tov. Janez Weiss, tako naraslo, da veliki avtobus Sienčnikovega podjetja ni mogel vzeti vseh pod streho. Kakor vedno, smo se z veseljem zaupali zanesljivemu „pilotu“ Hanziju in že nas je na Ljubelju pozdravilo prijazno sonce, ki se je pravkar izmotalo iz kalne megle.

Med živahnimi pogovori – saj smo bili zbrani sami stari znanci in prijatelji – smo kmalu pustili za seboj še zaspano Ljubljano, Suho krajino, premerili dolensko Partizansko magistralo in se razveselili sončnega pogleda čez idilično Belo krajino. V Karlovcu nas je čakalo hladno pivo že kar na trgu, da nam ni bilo treba šele iskati primerne krčme za odžejo. Kot v letu smo dosegli svoj prvi cilj – bosansko mesto Bihač, pomembno zaradi prvega zasedanja AVNOJ-a, kjer so predstavniki narodnoosvobodilnih odborov kovali prve osnutke nove Jugoslavije. Globlji vpogled v to zgodovinsko dogajanje smo dobili v tamkajšnjem muzeju AVNOJ-a. Tam nas je s prisrčnimi besedami pozdravil predsednik krajevne borbevske organizacije.

Po osvežujoči nočitvi v prijaznem hotelu Park nas je spremljala bosanska pokrajina skozi Titov Drvar, kjer je nemška vojska poskušala zajeti Tita in njegov vrhovni štab, pa ji to kljub hudim žrtvam ni uspelo.

V Bosanskem Grahovem, rojstnem kraju Gavrila Principa, ki je leta 1914 v Sarajevu ustrelil nadvojvodo Franca Ferdinanda in njegovo ženo (ta atentat je sprožil prvo svetovno vojno, ki se je končala z razsulom, nekdanj tako mogočne, avstro-ogrške monarhije), – smo v zgodnjih ponedeljkovih urah spoznali kanček tega, kar sovpada v mizerijo gospodarstva – polno gostilno aktivnih delavcev sredi delovnega časa. Mimo starodavne trdnjave Knin, vzdolž Peručkega jezera in Sinjskega polja smo pod grozečimi zidovi trdnjave Klis zagledali široko Jadransko morje in pred njim panoramo modernih stolpnih novega Splita. Ker ni kraja ob dalmatinski obali, ki bi lahko bolj pričevalo o zgodovini tega dela Evrope, bi bilo nedopustljivo, če si ne bi ogledali vsaj del starega mesta, Dioklecijanove

V sončni Dalmaciji

palače, ki si jo je dal ta rimski cesar zgraditi v svoji ožji rojstni domovini za bivališče v času svojega „preužitka“. Ta zgradba, ki je bila hkrati cesarjevo bivališče, vojaško taborišče in trdnjava, zavarovana s šestnajstimi obrambnimi stolpi, je tako velika, da zavzema velik del mesta. Sredi palače stoji Dioklecijanov mavzolej s kriptom. Vse to je bilo v srednjem veku spremenjeno v krščansko katedralo, posvečeno svetemu Dujmu, mučeniškemu nadškofu bližnjega rimskega mesta Salona – današnjega Solina. Dioklecijanov sarkofag so iz kripe odstranili in je izginil brez sledu. Pred katedralo je mesto pred vojno postavilo spomenik ninskemu škofu Grgurju, odlično delo umetnika Meštovića. Ta spomenik naj dalmatinsko ljudstvo spominja na tega vztrajnega borca za narodne interese in uveljavljanje glagolitskega obreda v rimski cerkvi. Danes stoji ob cesti pred parkom, njegovo prejšnje mesto pa so zavzele kavarniške mize.

Čeprav je tak kratek obisk tega z zgodovino nasičenega mesta nezadovoljiv, smo vendar morali kaj kmalu nadaljevati pot v „obljubljeno deželo“, do hotela Alga v Tučepih na Makarski obali. Dalmatinsko sonce nam je bilo naklonjeno, da smo se tudi še v septemberski topli in čisti vodi lahko kopali. Za prijetno bivanje je bilo dobro poskrbljeno, družabnosti in proste zabave ni manjkalo. Da pa so prišli na račun tudi tisti, ki radi „lenarjenje“ na plaži prekinejo s širokim razgledom v svet, smo se z avtobusom podali po nekoliko sršavi cesti čez Biokovo v najnovejšo Marijino božjo pot Medjugorje, kjer smo imeli priložnost prisostvovati maši

v angleškem jeziku – saj je menda največ romarjev iz Amerike. A romarji ne pridejo samo iz Amerike, ampak iz celega sveta! Videli smo črnce, Indijce in druge aziate, sploh vse rase našega planeta. Cela pokrajina živi od teh romarjev, hoteli in drugi gostinski obrati rastejo kot gobe po dežju. Razvoj gre v smer drugih romarskih krajev, ki smo jih že videli, na primer Čenstohove, Montserrat, Lurda, Fatime itn. Pot smo nadaljevali preko gorovja po slikoviti dolini Neretve in se ustavili v Počitelju. To je tipično turško naselje, stare hiše zidane v turškem slogu, v hribu pod trdnjavo mošeja z vitkim minaretom. Tu smo se malo razgledali in okrepcali ter pili zelo dobro vino. Mimo Metkovića smo zavili v delto Neretve, ki je zelo rodovitna, mandarine in fige tam bogato uspevajo. Mimogrede smo si ogledali Kardeljevo, nekdanj Ploče. Zadnja leta je tam nastalo zelo moderno pristanišče za tovarne ladje. Po Jadranski magistrali smo se pod Biokovim pogorjem vračali v naš hotel Alga v Tučepih, tam smo se v bazenu na hotelski terasi pred večerjo še malo ohladili.

Svojo radovednost smo si nekoliko utešili tudi na zaključnem izletu z velikim gliserjem skozi Hvarski kanal v mesto Hvar, ki nas je z vsem, kar smo tam videli in slišali od strokovnega vodiča, brez izjeme očaralo.

Otok je bil obljuden že pred več tisočletji. Od Ilirov, Grkov, Rimljanov pa do naših dni se vrstijo priče kulturnih in političnih sprememb, vsaka od njih pa je zapustila svoj neizbrisni pečat na podobi mesta in dežele. Najvidnejši med njimi so tisti iz časov, ko je mesto spadalo

pod beneško republiko. Posebna zanimivost je „Arzenal“, zgrajen v 13. stoletju kot „remiza“ za vojno galejo, ki jo je moralo mesto zgraditi kot vojni davek Benečanom. V začetku 17. stoletja so na Arzenal nadzidali nadstropje in ga adaptirali za mestno gledališče. To je najstarejše gledališče v Jugoslaviji in na Balkanu sploh, če izzamemo starogrška gledališča.

Poleg renesančne katedrale sveta Štefana in še drugih starih cerkvenih in posvetnih stavb nas je presenetil stari frančiškanski samostan na obronku mesta, predvsem cerkev iz dveh gradbenih obdobij in pa muzejska galerija z raznimi slikami. Na pročelju dvorane te takoj prevzame upodobitev „zadnje večerje“ italijanskega umetnika Mattea Rosselija, ki predstavlja svojevrstno kompozicijo scene in barv, ki po stoletjih niso zgubile svojega čara. 450 let stara cipresa na samostanskem vrtu je naravna umetnina zase.

V starem delu mesta, pod trdnjavo „Španjel“, se vzpenjajo ulice, tako ozke, da se lahko opiraš z rokami na obe strani in tako tihe, da slišiš muhe brenčati, stoje hiše in zidovi iz davnih stoletij, bivši domovi nekoč imovitih patrijskih družin. Druge, kot nekdanjo mestno „lodžijo“, sejnjo dvorano mestnega senata, so prenovili in danes služijo tujskemu prometu.

Hvarska luka je bila v času Beneške republike glavna zimska luka vojnega ladjevja, ker je dobro zavarovana med dvema rtičema in štirinajstimi manjšimi otoki, tako imenovanimi „Paklenimi otoki“. Ime je popačeno, v resnici se imenujejo „Paklinski otoki“. Paklina je vroča borova

smola, s katero so v zalivih teh otokov premazovali bojne ladje zaradi trpežnosti v vodi. Avstrijski kartografi so, kot poznamo tudi druge primere, brez etimoloških premislekov te Paklinske otoke prekrstili v „Höllenseln“ z razlago, da so se jih mornarji bali kakor samega pekla.

Seveda ni potrebno posebej omenjati izvrstnega vina, ki še posebno tekne zaradi tega, ker te pri odmoru ne moti noben avtomobilski šum. V luki pa se ni mogoče izogniti prodajalkam sivke in sivkinega olja (levanda, Lavendel), ki daje prebivalcem dober del dohodkov.

Seveda je bil ogled tega nadvse zanimivega mesta mnogo prekratek, vendar nas gliser ni čakal in morali smo v mesto Bol na otok Brač, kjer nas je po ogledu največje vinske kleti čakala poskušna domačih vin, posebno sladkega proška. V najboljšem razpoloženju, s petjem in smejom, se je končal dan zadnjega izleta in preostala nam je še prijetna dolžnost, da počastimo naši dobrotni oskrbovalki – marketendarici, obe Milk, ki sta pri potovanjih skrbeli za to, da sta s „češpljevim cvetom“ obvarovali avtobusno posadko pred prezgodnjo letargično dremavico. Posebnost tega godovanja obeh Milk je še v tem, da smo obenem praznovali tudi njun rojstni dan, čeprav nekoliko predčasno. God in rojstni dan na isti dan – takih dveh pa ne najdeš vsak dan!

Daleč je z Makarske na Koroško, po dolgi poti ob morju smo ravno še ujeli polovico koroške noči za pripravo na ponedeljkov delovni dan.

dr. Tone Jelen, Dunaj

**Slovenski
vestnik
2x tedensko**

Datum	Kraj	PRIREDTVJE	Prireditelj
Četrtek 2. 11. 20.00	Pri Tišlerju v Šentjanžu	„DOBRNIK IN POŽIGALCI“ odrska predstava	SPD Šentjanž
Sobota 4. 11. 20.00	farna dvorana, Šentjakob	„MRTVAŠKI PLES“ – nastopa gledališka skupina TNXFRSTLS – ideja, scena, režija in realizacija Rezka Kanzian, Štef Merkač in Cilka Hudobnik.	SPD Rož
Sobota 4. 11. 19.30	Kulturni dom Radiše	„LOČITEV“ komedija J. Tavčarja gostuje oder „Jaka Štoka“ iz Proseka (Italija)	SPD „Radiše“
Sobota 20.00	Kulturni dom Šentprimoz	„KRALJ MALHUS“ komedija, gostuje: igralska skupina KUD „Zarja“, Trnovlje – Celje	SPD „Danica“
Sobota 4. 11. 20.00	gostilna Podobnik, Bela	MARTINOVANJE sodelujejo: ansambel Kvintet Slovenija, Smrtnikovi bratje, „Tone Jančar s pevko, Obirski vižarji	Alpski klub Obir
Ponedeljek 6. 11. 19.30	Dom glasbe, Celovec	BO SLOVENIJA NAŠLA POT V EVROPO, predava: Janez Janša, diskusijo vodi Jože Wakounig.	Club tre popoli
Torek 7. 11. 20.00	Dom sindikatov (ÖGB-Haus), Celovec	DALMACIJA – gost na Koroškem nastopa: folklori ansambel „JEDINSTVO“ iz Splita	SPZ, KKZ, Avstr. jug. društvo
Nedelja 12. 11. 7.30	Furlanija	IZLET v Furlanijo Srečanje z dr. H. Kitzmüllerjem Prijave do 20. 10.	Club tre popoli

RAZSTAVE

Celovec

Kulturna taberna Pri Joklnu – Tone Fornezzi. Obrazi z vseh meridianov. – Velika galerija (Theaterplatz) – Janez Repanšek, kipar. Ogljed do 11. novembra 1989.

Koroška deželna galerija, Burgg. 8, Kiki Kogelnik – šest velikih poglavij – (do 5. novembra).
Galerija Carinthia Razstava Zorke L.-Weiss – slike.

Tinje

– Galerija Tinje (do 17. novembra) Razstava del slikarskega tedna v Svečah.

Rožek

– Galerija Rožek – Jože Boschitz, oljate slike, risbe in plastike – (do 19. novembra).

Ljubljana

– Galerija Feniks – Drago Druškovič, razstava slik.

Koroški fotografi razstavljajo v Kranju

V okviru kulturnega sodelovanja treh dežel Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije so v Kranju odprli razstavo fotografij 15 koroških fotografov pod naslovom III. fotografski trikotnik. Gradivo za razstavo, ki sta jo organizirala Gorenjski muzej iz Kranja in Kabinet slovenske fotografije, je pripravil Kulturni urad iz Beljaka, oziroma tamkajšnja Galerija an der Stadtmauer. L. S.

Vestnikova križanka

sestavljal Jože Petelin

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1			●	●	●	●	●		
2					●				
3					●				
4									
5									
6				●	●	●			

VODORAVNO:

1. kemijski znak za antimon – kratica za „železniško podjetje“; 2. živalska noga, šapa – kurz, tok, pravec; 3. krajša domača oblika imena Aleksander – telesna poškodba; 4. strogost do sebe, zmernost v uživanju; 5. gorovje na jugoslovansko avstrijski meji; 6. srbsko moško ime – dolg pritok Rena iz Švice (ena od pisav).

NAVPIČNO:

A. organizirana prekinitvev dela, štrajk; B. francoski pisatelj, predhodnik realizma, avtor „Človeške komedije“ (Honoré de); C. macesnu podoben sredozemski iglavec; D. glavno mesto Gane; E. zadnja in predpredzadnja črka v abecedi; F. ljubka in plaha gozdna žival; G. velik ploščat čoln za prevoz tovora v pristanišču; H. pripadnica nežnega spola; I. zabavišni park na Dunaju.

Rešitev iz prejšnje številke

◆	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	S	T	O	C	K	H	O	L	M
2	K	I	D	●	T	I	S	E	R
3	L	A	D	D	●	T	R	A	M
4	O	R	I	O	N	●	I	L	A
5	N	A	H	R	B	T	N	I	K

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 30. 10. 1989

	dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$ 12,70	13,30
za 1 angleški funt	£ 19,80	21,00
za 100 franc. frankov	f 203,00	213,00
za 100 ital. lir	Lit 0,94	0,99
za 100 dinarjev	DIN 0,01	0,03
za 100 švic. frankov	sfr 792,00	812,00
za 100 holand. guldnov	Hfl 616,00	632,00
za 100 nemških mark	DM 694,70	711,70

Posreduje: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

LOTTO **TOTO**

2 13 32 34 41 44 (16) 12X 1X2 212 1X1
Joker: 902128 b.j. Stava: 2:1, 0:0, 0:2, 2:1, b.j.
2 šestici 24,414.554,- nobena dvanajstica

SLOVENSKI VESTNIK

2x tedensko

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, telex 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 200.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 10.000.000 dinarjev.

Ivan Dolenc Za dolar človečnosti

Ustavila sva se najprej v nizki kolibi ob cesti, nad katero je visel napis: „Gas & Lunch“. Ob strani je stala bencinska črpalka.

„Najel sem si to restavracijo, da bi moja žena v njej prodajala sendviče in kavo,“ je pojasnil Dušan. Sklonil se je prek mene in ustavil avto.“ Pa se je zgodilo, da sva dobila prvega otroka, potem naslednje leto še drugega. Žena je doma; tu sem zaposlil Indijanca Toma, ki je lani zapustil osnovno šolo. Vsaj bencin mi prodaja.“

V kolibi je bilo nekaj stolov, ob zidu pa so bile v visoki omari razvrščene različne konzerve.

„Točilne mize še nimam, postaviti jo moram do pomladi. Kavov pa že imam.“

Pozdravil je mladega fanta, ki se je pokazal pred nami, in zgrabil za kavni kuhalnik. Nalil je vode in vse skupaj postavil na štedilnik.

„Čudil se boš, da sem šel med Indijance,“ je rekel. „Drugi se še pogovarjati niso hoteli z menoj, ko sem prišel v te kraje. Boš že videl, kam si prišel.“

„Ostaneš tukaj za vedno?“ sem nedolžno vprašal.

„Za vedno? Tukaj ni nič za vedno. Vse je samo začasno. Od danes do jutri... Še leto dni ali dve leti, potem se vrnem v Beograd. S svojo

indijansko ženo in s svojima otrokoma... Janet, to je moja žena, že učim naš jezik!“

„Lepo,“ sem se oglasil. Potem sva pila kavo in gledala na prazno cesto zunaj vrat.

„Poleti je tu vse drugače. Cesta je polna potnikov. Nekateri švigajo na vzhod, drugi na zahod. Mnogo bencina prodam. Za hišo in za hrano imam dovolj.“

V kolibo je vstopil starejši Indijanec. Bil je ves zgrbljen in zavil v cunjast povrtnik. Napotil se je k tisti skladovnici konzerv in si izbral eno: na njej so bili narisani makaroni. Plačal je indijanskemu fantu in odšel.

„Še danes se vrne, ko zbere pri sosedu kaj več denarja,“ je pojasnil Dušan. „Po vsako konzervo hrane pridejo posebej. In to je vse, kar jedo. Slabo je zanje, posebno pozimi.“

„Si bil tu vedno samo mehanik?“ sem vprašal.

„Kaj še! Vse sem že poskusil. Ti bom že povedal, ko bova doma. Pokazal ti bom

svoj dnevnik, ki ga pišem že vsa ta leta. Rad bi, da bi izšel kje v moji Jugoslaviji. V njem sem zabeležil prav vse, kar sem kdaj preživel v svetu. Dobrega je bilo bolj malo...“

„Kje si pa spoznal svojo ženo?“

„Z njenim očetom sva delala nekaj časa v tovarni električnih stikal. Prijazen in razumen možakar! Povabil me je na svoj dom. Njegova žena, Janetina mati, je na pol lrika. To ti pravim, da se ne boš čudil, če boš na mojem domu zagledal plavolasko! To so bili edini ljudje tukaj, ki so mi kdaj pomagali s kosom kruha in s skodelico čaja. Spoznal sem jih, ko sem bil že ves obupan in bolan od samote.“

„Upam, da si vse to obširno opisal?“

„Sem, sem... Prav po pravi, kakor je bilo.“

Zunaj se je ustavil avto. Bil je podoben kosu odpada. Z njega je visela pločevina na vse strani. Vozač je bil mlad, suhljat Indijanec. Prišel je v kolibo in naprosil fanta, naj

mu natoči za petdeset centov bencina. Fant je poskočil s svojega mesta in odbrzel za gostom na plano.

„Vidiš, to ti je Amerika!“ je vzkliknil Dušan in mi ponudil cigareto.

Kadila sva in gledala na cesto, kjer je tisti ostanek avta spet potegnil in izginil iz okenskega okvira.

„Doma mi tega ne bodo verjeli!“ je dodal moj Jugoslovan.

„Kdo pa še živi tukaj poleg Indijancev?“

„Samo nekaj revežev, ki ne zmorejo mestnih cen za stanovanje. Vsega skupaj boš videl le nekaj hiš. Smo pač sredi prerije... Indijanci živijo onkraj ceste. Kakšnih sto jih je. Njihovi domovi so prave barake. Živijo od tega, kar si poleti pridelajo na svojem koščku radodarne prerije, in tudi od vsakršnega drugega dela, ki se mu vdinjajo poleti.“

Tom je pridno nalagal drva v peč.

(dalje prihodnjiki)

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	TE DNI NA TELEVIZIJI
ČE 2. 11.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Bela vrtnica; 14.20 Cesarčin sel; 14.45 Angel na zemlji; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Na osi; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Kulturni žurnal; 19.55 Šport; 20.15 Tele-as; 21.15 Nekdaj; 22.00 Vse rešeno; 23.40 Mike Hammer (v 19 nadaljevanjih); 0.25 Aktualno.	Leksikon umetnikov; 15.50 Tedaj; 15.55 Šport; 16.55 To je ostalo od dvojnega orla; 17.15 Pokrajine eksila; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Zgodbe sv. pisma; 20.15 Notranjepolitični report; 21.05 Kulturni report; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Kavarna Central; Poročila.	10.10 Šolska tv: Slovar arhitekture; Uporabna umetnost; Drobnogospodarstvo; 16.30 Dnevnik; 16.45 Poslovne informacije; 16.50 Šolska tv; 18.20 Spored za otroke; Ciciban, dober dan; Pravljica; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 E. Reitz: Domovina; 22.10 Tednik; 23.00 Dnevnik; 23.20 „Komedijska slovenska odru“.	
PE 3. 11.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Milanski čudež; 14.10 Zlati meč; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Na osi; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Akti XY-nereseni; 21.20 Dinastija - Denverjev klan; 22.05 Pogledi s strani; 22.15 Za ljubitelje filma; 22.45 Max Headrom; 23.35 Aktualno; 23.45 Ubijaj, Amigo; 1.20 Poročila.	16.25 Leksikon umetnikov; 16.30 Čas v sliki; 16.35 E. Wagner; 17.30 Teleski; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Tuja bližina - albanske impresije; 21.20 Vsakodnevna zgodba; 22.00 Čas v sliki; 23.00 Glasnost: svoboda - in kaj zdaj; 23.55 Mala Vera.	10.10 Tednik; Mostovi; D. Vasiliu; Sofija Kovalevska; 15.55 Žarišče; 16.30 Dnevnik; 16.50 Mozaik; 18.15 Spored za otroke; Priglasitve priljubljenih pravljic; Ostržek; Pika nogavička; 19.05 Risanka; 19.17 Naše akcije; 19.30 Dnevnik; 20.05 Po stopinjah; 21.00 Ulice San Francisca, ameriška nanizanka; 21.50 Dnevnik; 22.15 Kesanje.	Gruzinski celovečerni film Petek, 3. 11. 1989, TV LJI, 22.15 - „Kesanje“ je naslov gruzinskega barvnega filma, ki ga je posnel režiser Tengiz Abuladze. Film sodi med tiste ruske filme, ki so bili „shranjeni“ v bunkerju. Šele perestrojka je vplivala tudi na to, da take filme končno predstavijo gledalcem. Film „Kesanje“ je bil posnet v letu 1981, režiser se v njem spopada s temo diktatorstva. Za državo, ki je izkusila stalinizem, je to nedvomno izzivalna in pereča tema, vendar režiser Abuladze ni hotel narediti filma o konkretnem diktatorju in o določnem času. Po njegovem mnenju imajo vsi diktatorji vrsto skupnih potez.
SO 4. 11.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Ruščina; 11.00 Tisti, ki riskirajo vrat; 14.20 Nonon; 16.00 Otroški Wurlitzer; 15.05 Otroški magazin; 18.00 Panoptikum; 18.30 Nogomet; 19.00 2x7; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Stavim, da...; 22.05 2 Cops ni možno zavreti; 23.40 Aktualno; 23.45 Ledeno hladno kot molk; 1.25 Poročila.	15.05 Leksikon umetnikov; 15.15 Hellbrunn bi rad spraval do zvena; 16.00 Pogledati v deželo; 16.45 Tek leta; 17.00 Draga družina; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Pomladno prebujenje; 22.25 Aktualno; 22.40 Srčni list; 0.05 Seque festival.	8.10 Otroška matineja: Radovedni taček; Lonček kuhaj; Ciciban, dober dan; Ostržek; 1000 idej za naravoslovce; Pravljica; Po sledi ptice Dodo; 10.45 Mladinski pevski festival Celje; 14.30 Vlak sanj; 15.55 Žarišče; 16.30 Dnevnik; 16.48 Kdo je napravil Vidku srajčico; 18.30 Na pragu 21. stoletja; 19.30 Dnevnik; 22.20 Vrtnice so za bogate.	Glasnost: svoboda - in kaj zdaj? Petek, 3. 11. 1989, TV A1, 23.00 - Tudi v tej oddaji gre za sovjetske filme, ki so leta ležali v predalu. Sicer ne bomo videli filma, a o njem bo tekla beseda z režiserjem Elemom Klimovom. Sedaj v Sovjetski zvezi ni več cenzure, filmi „izpredalov“ so predmet številnih mednarodnih festivalov. Toda evforija prinaša svoje probleme, namreč nestrpnost čakanje na spremembe v družbi.
NE 5. 11.	9.05 Avstrija II; 10.35 Obzornik; 11.00 Ura tiska; 14.05 Podaljšek časa; 15.30 Voda, ogenj, zrak in zemlja; 15.35 Prometna vzgoja; 10.00 X-Large; 18.30 Na osi; 19.15 Loto: žrebanje; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Mojster sodnega dne; 22.05 Aida; 0.55 Poročila.	9.05 Kulturni obzornik; 10.40 Ludwig van Beethoven; 11.00 ORF-stereo-koncert; 13.00 Dober dan, Koroška; 15.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Misija Eureka; 21.20 Mayflower Madam; 22.50 Kdor ima, ima.	8.25 Otroška matineja: Živ žav; Pika nogavička; 10.30 J. Lawson: Vrtnice so za bogate; 11.15 20 let Ptujkega festivala; 12.30 J. Dietl: Veliko sedlo; 14.15 Prislunimo tišini; 16.30 Dnevnik; 16.50 Muppetki grejo v kino; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.20 M. Šečerović: Tovarišica ministrica; 21.05 Zdravo; 22.40 Informativna oddaja za goste iz tujine.	Opera: Aida Nedelja, 5. 11. 1989, TV A1, 22.05 - Ljubitelji oper bodo spet prišli na svoj račun, saj bo na sporedu opera J. Verdija Aida, ki so jo posneli v milanski Scali. Dirigent je Lorin Maazel, v glavnih vlogah pojeta Marija Chiara in Antonio Ghislanzoni (na sliki).
PO 6. 11.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Ko tulijo volkovi; 14.20 Cesarčin sel; 14.45 Angel na zemlji; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Na osi; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Miami vice; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Schalom, general; 23.50 Mike Hammer; 0.35 Aktualno.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.00 Shajališče živinozdravnik; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Dva Münchenčana v Hamburgu; 21.15 Šiling, gospodarski magazin; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Šport; 23.25 Nočni studio; 0.25 Aktualno.	10.10 Mozaik; 11.25 Temna zmaga; 16.30 Dnevnik; 16.45 Poslovne informacije; 16.50 Mozaik; 17.20 Da ne bi bolelo: Prostor pod soncem; 18.20 Spored za otroke: Radovedni taček; knjiga; Male zgodbe; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Luigi Pirandello: Šest oseb išče avtorja; 21.50 Dnevnik; 22.10 Osmi dan; 22.50 Po belih in črnih tipkah.	Film po romanu L. Perutza Nedelja, 5. 11. 1989, TV A1, 20.15 - Mojster sodnega dne je naslov filma, posnetega po romanu Lea Perutza, v katerem gre za zapleteno zgodbo in skrivnostno smrt znane igralca Eugena Bischoffa. V glavnih vlogah nastopata Dagmar Mettler in Helmut Lohner.
RADIO KOROŠKA SLOVENSKE ODDAJE 18.10-19.00		Pomen narodnih skupnosti v prostoru Alpe-Jadran Sreda, 8. 11., 21.00: V oktobru je Krščanska kulturna zveza že četrty priedila Primorske kulturne dneve na Koroškem. Soorganizator sta bili Zveza katoliške prosvete v Gorici in Slovenska prosveta v Trstu. Namen te redne izmenjave je spoznavanje kulturnega, gospodarskega in tudi političnega dela Slovencev na Koroškem, v Trstu, Gorici, Kanalski dolini in Benečiji. V okviru letošnjih Primorskih kulturnih dnevov so v Slomškovem domu na temo „Pomen narodnih skupnosti v prostoru A-A iz kulturnega, političnega in gospodarskega vidika“ diskutirali predstavniki iz treh sosednjih regij Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške. Diskusijo je vodil dvorni svetnik dr. Pavle Apovnik, najzanimivejše prispevke pa boste lahko slišali v slovenski večerni oddaji v sredo, 8. novembra od 21. do 22. ure.		
Četrtek, 2. 11.: „Oče“ - 2. del (J. Messner) Petek, 3. 11.: Domači pripovedniki v Tinjah Sobota, 4. 11.: Voščila (M. Hartmann)		Nedelja, 5. 11.: 6.30-7.00: Voščila Duhovni nagovor (Janez Tratar) 18.10-18.30: Dogodki in odmevi Ponedeljek, 6. 11.: Nogomet na Koroškem - pred zimskim premorom		

Ob 100-letnici ustanovitve Hranilnice in posojilnice v Glinjah

Ko so kmetje leta 1848 dobili osebno svobodo, so zaradi manjkajoče izobrazbe in prehoda od naturalnega k tržnemu gospodarstvu kmalu zašli v revščino. K temu so pripomogle tudi neugodne posestniške strukture - veliki kmetje so posojali denar malim kmetom, in ker jim ga le-ti niso mogli vrniti, so tako večkrat postali lastniki tudi teh malih kmetij.

Prav zaradi tega je bil klic po gospodarski samopomoči na slovenskem ozemlju južne Koroške zelo močan in so se kmalu pojavile prve oblike samopomoči, in sicer kot hranilna in posojilna društva.

Prvo tako društvo na našem ozemlju je nastalo leta 1872 v Šentjakobu v Rožu. Potrebo po samopomoči pa so spoznali tudi kmetje sedanje občine Borovlje in okolice

in so dne 10. junija 1889 v Glinjah ustanovili „Hranilnico in posojilnico v Glinjah“ za Glinje in okolico.

Osnovni namen samopomoči je bilo zbiranje zadnjih denarnih rezerv srednjih in malih kmetov za ustvarjanje združnega kapitala s ciljem,

da se ga usmeri tja, kjer ga je bilo premalo.

Ustanovnega občnega zbora dne 10. junija 1889 se je udeležilo 11 članov. Za predsednika je bil izvoljen gospod Lovro Zablacan - posestnik na Trati.

Pred razvojem industrije v

Borovljah pa so bile Glinje zaradi ugodne lege (možno je bilo prevažanje po vodi) znane kot „gospodarski center“ naših kmetov. Zato lahko s ponosom ugotovimo, da so naše posojilnice bistveno prispevale h gospodarskemu razvoju tega kraja, poleg tega pa so bile tudi pomemben narodnopolitični faktor.

Po vdoru nacistične strahovlade v Avstrijo so leta 1941 zaplenili tudi vse premoženje glinjske posojilnice in prepovedali poslovanje, ki je bilo prekinjeno do leta 1949. Šele takrat je posojilnica dobila povrnjeno premoženje ter s tem tudi pravico do poslovanja.

Po uveljavitvi novega kreditnega zakona, ki je zahteval večje gospodarske enote, je leta 1983 prišlo do spojitve s

Posojilnico-Bank Borovlje, ki je s tem postala pravna naslednica „Hranilnice in posojilnice v Glinjah“. Zato se kot poslovodja Posojilnice-Bank Borovlje zahvaljujem vsem nekdanjim že rajnim in še živečim odbornikom za njihov trud in prizadevnost v prid slovenskemu združništvu.

Z dobro usposobljenim osebjem pa se bomo prizadevali, da se bomo izkazali vredne zadruže zamisli naših prednikov, med njimi ustanoviteljev glinjske posojilnice.

Zato pa želi Posojilnica-Bank Borovlje, kot pravna naslednica najstarejše banke na območju spodnjega Roža, tudi v naslednjih 100 in več letih ostati Vaš zanesljivi partner, Vaša domača banka.

Poslovodja Franz Kelih

Poslovodji in sodelavci Posojilnice-Bank Borovlje.

Dvojno slavje

Šahisti Slovenske športne zveze so ponovili neverjeten uspeh: kot že leta 1987, so tudi v soboto v drugem kolu pokalnega tekmovanja remizirali z zgornjeligašem SV Maria Gail/Marija na Zilji in ga zaradi boljšega iztržka na posameznih deskah izločili!

Izidi: Kovač-Steiner 1:0, Gallob-Sereinig 1:0, Živkovič-Hafner 0:1, Rulitz-Achletiner 0:1. Tretje kolo bo šele januarja.

V prvenstvu spodnje lige pa so šahisti SŠZ Carimpex prvi dosegli

popoln uspeh. Oslabljene Borovlje so premagali v gosteh kar s 6,5:1,5. Odlično je spet igral Lojz Gallob, blestel pa je tudi dr. Amrusch: nasprotnikovega kralja je sredi deske matiral z lovci.

Rezultati: Kovač-R. Waldhauser 1:0, Gallob-Rotter 1:0, Živkovič-W. Waldhsuer remi, F. Rulitz-Kralj 1:0, Amrusch-Hornbanger 1:0, Kolter-Weber remi, H. Rulitz-Paya 1:0, Lukan-Skerly remi.

Franci Rulitz Lojz Gallob (SŠZ Carimpex) je letos v izredno dobri formi.

Slika: Mohar

V pokalnem in prvenstvenem tekmovanju so igrali tudi kapelski šahisti. V tretjem razredu je zmagala druga ekipa SŠK „Obir“ proti peti (!) ekipi SG Wolfsberga z maksimalnim rezultatom

9:0 za Obir

5:0. Točke so dosegli Harald in Kristijan Wolte, Stoßier, Topar in Moser.

V pokalnem tekmovanju pa so Jokovič & Co. zaman čakali nasprotnika. Zgornjeligaš ATSV Wolfsberg ni nastopil.

„Še smo lahko prvak!“

Bilčovščani so z zmago proti Mostiču bistveno popravili svojo jesensko bilanco, tako da so se otesli prvega strahu pred izpadom iz spodnje lige. Kljub temu pa jemljejo nedeljsko tekmo proti Vetrinju zelo resno, saj gre tudi za ugled. Sekcijski vodja

Le korajžno!

Karli Haslauer zatrjuje, da name-rava moštvo v Vetrinju doseči tudi tokrat – kot jeseni – vsaj eno točko. Pravi pa tudi, da sta „s potrebno korajžjo možni tudi obe točki!“ Torej velja Bilčovščanom žele-ti, da bi proti Vetrinju uspeli.

Če bi bila Tonči Blajs in Marko Wieser izkoristila edini možnosti SAK v Wolfsbergu, bi slovenski nogometaši zagotovo premagali WAC, ki v vsej igri ni imel niti ene priložnosti za zadetek. Ker je Pliberk presenetljivo podlegel na tekmi z VSV/Beljakom kar z 0:5, ima SAK po zaključenem jesenskem delu prvenstva le dve točki zaostanka za vodečima ekipama Pliberka in WAC. Torej dobri izgledi za vigredni del prvenstva, katerega dve tekmi bodo igralci SAK igrali še v novembru v Šentvidu in Irschnu?

Trener SAK Lojze Jagodič je v razgovoru za naš list poudaril, „da je z doslej doseženim

številom točk zadovoljen. To pa še posebej, ko so vseskozi manjkali vsaj štirje standardni igralci, v Wolfsbergu pa kar sedem igralcev iz prvega moštva. Ob tem sem celo presenečen, da smo le dve točki za vodečima!“

Za pomladanski del Jagodič sicer meni, da bosta v boj za pravaka posegla le WAC in Pliberk, toda ob vrnitvi Hanserja v moštvo pričakuje vsaj minimalne možnosti, da bi SAK osvojil naslov prvaka: „Hanser bo napad gotovo poživil. Če se bo znal uveljaviti tudi Marjan Sadjak, bomo nevaren tekmeč za naslov. Vsekakor pa bo vse odvisno od rezultatov v Šentvidu in Irschnu. Če bomo iz teh tekem

odnesli tri točke, imamo še vse možnosti.“

To pa vsekakor ne bo lahko, saj bo v Šentvidu manjkal tudi Florjančič, Urank pa leži s pljučnico v postelji.

TERMINI

NOGOMET

Sobota, 4. 11. 1989: Šentvid – SAK (14.30), ASV – Dobrla vas (14), Železna Kapla – Velikovec (14.30).

Nedelja, 5. 11. 1989: Pliberk – ATSV Wolfsberg (14.15), Bilčovs – Vetrin (14.30), Globasnica – Šentpavel (10.30).

ŠAH

Nedelja, 5. 11.: SŠZ Cartrans II – Eitweg (Koren, 9), ASK/KSV – SŠK Obir I (Müller, 9).

NOGOMETNO OGLEDALO

WAC – Slovenski atletski klub 0:0 (0:0)

Wolfsberg, 1000 gledalcev, sodnik Hauk (dober); postava SAK: Oražec; Stern, F. Sadjak, L. Sadjak, Kreutz; Čertov, Wieser, Galo (63. Jagodič), Florijančič; M. Sadjak, Blajs.

Pliberk – VSV/Beljak 0:5 (0:1)

Pliberk, 500 gledalcev, sodnik Rupitsch (dober); postava Pliberka: Maček; Habernig, Krausler (46. Knauder), Terčič, Lopinsky; Urnik (46. Hutter), Dlopst, Wuntschek, Wölbl; Pachoinig, Skof.

Trg – Klopinj 0:2 (0:0)

Trg, 300 gledalcev, sodnik Gatterer (brez napak); postava Klopinja: Sagmeister; Kollmann, G. Pawluch, Miklautz, Woschitz; Ratkič, M. Pawluch (46. Lalovič), Tscharf, M. Lipusch; Travnik, H. Lipusch (48. Kriwitz). Gola za Klopinj: H. Lipusch (47.), Kollmann (60., enajstmetrovka). Ostali rezultati: Breže – FC Šentvid 0:1, Rapid Lienz – ATSV Wolfsberg 2:1, Wietersdorf – Irschen 9:0, Mölltal – ATUS Borovlje 0:0.

Bilčovs – Mostič 2:0 (0:0)

Potok, 200 gledalcev, sodnik Kandolf (dober); postava Bilčovsa: H. Schaunig; Wieser (83. F. Quantschnig), Partl, A. Quantschnig, Schlemitz; Hobel, Ogris, W. Kuess, Hartl (65. G. Schaunig); Karlovčan, J. Kuess. Gola za Bilčovs: Karlovčan (65., enajstmetrovka), A. Quantschnig (80.).

Dobrla vas – Žitara vas 1:1 (0:0)

Dobrla vas, 250 gledalcev, sodnik Glanz (dober); postava Dobrle vasi: Lesjak; Čekalov, Pasterk (62. Dollinger), Kargl (89. Marin II), Opietnik; Wegscheider, Jörg, Wernitznig; Roscher, Vugrinec, Marin I; postava Žitare vasi: Preschern; Bošnjak, Kampusch, Jernej, Tazoll; Plasnig (41. Komposch), Jahn (80. Krutner), Hösl; Kapus, Markowitz, Hribar. Gola: Roscher (69.) oziroma Komposch (48.). Ostali rezultati: ASV Celovec – Bad St. Leonhard 0:2, Žrelec – Liebenfels 2:0, ASK Celovec – Treibach 0:1, Ruda – Frantschach 2:1, Šentandraž – Vetrinj 2:0.

Globasnica – Šmihel 1:0 (0:0)

Globasnica, 200 gledalcev, sodnik Vogt (slab); postava Globasnice: Smrečnik; Micheu, Sadjak, Pajančič, Fera; Schatz, Gregorič, Beliš, Tonhofer, Blažej; postava Šmihela: Leitgeb; K. Berchtold, Djurič, Krausler, Andrej; Ramšak, Grubelnik (80. Golautschnig), W. Berchtold; Buchwald, Močilnik, H. Berchtold (65. Maček). Gol za Globasnico: Tonhofer (61.). Ostali rezultati: Železna Kapla – Podkrnos 1:2, Reichenfels – Pokrče 0:0, Sele – Galicija 0:4, Sinča vas – Šentpavel 0:2, Labot – Metlova 0:5, Grebinj – Velikovec 2:0.

Srečanje s športnikom

Posojilnica-Bank Celovec je omogočila srečanje mladih in odraslih z vrhunskim slovenskim športnikom, svetovno znanim in uspešnim Francijem Wiegelejem (na sliki). Odgovarjal je na številna vprašanja obiskovalcev, razlagal svoje načrte in podpisoval avtograme. Razgovor z Wiegelejem bomo objavili v eni naslednjih števil našega lista. Slika: Mohar

Koroška liga

1. Pliberk	13	8	3	2	24:12	19
2. WAC	13	6	7	0	17:5	19
3. SAK	13	5	7	1	12:5	17
4. Wietersdorf	13	7	2	4	25:12	16
5. FC Šentvid	13	4	8	1	10:5	16
6. Trg	13	6	3	4	14:11	15
7. VSV/Beljak	13	6	2	5	21:14	14
8. Rapid Lienz	13	5	3	5	21:19	13
9. Breže	13	4	4	5	22:19	12
10. ATUS Bor.	13	4	4	5	16:17	12
11. Klopinj	13	5	2	6	16:24	12
12. Wolfsberg	13	3	3	7	12:22	9
13. Mölltal	13	1	3	9	6:22	5
14. Irschen	13	1	1	11	7:36	3

Spodnja liga-vzhod

1. ASK Celovec	13	8	2	3	28:14	18
2. Liebenfels	13	7	4	2	25:15	18
3. Šentandraž	13	5	6	2	22:22	16
4. Žrelec	13	7	1	5	25:13	15
5. Treibach	13	5	5	3	17:13	15
6. Žitara vas	13	4	6	3	13:14	14
7. St. Leonhard	13	5	4	4	12:13	14
8. ASV Celovec	13	5	3	5	18:14	13
9. Bilčovs	13	3	6	4	14:14	12
10. Vetrinj	13	4	4	5	13:13	12
11. Ruda	13	5	2	6	14:19	12
12. Mostič	13	4	4	5	14:20	12
13. Dobrla vas	13	1	4	8	7:22	6
14. Frantschach	13	2	1	10	15:31	5

Spodnja liga-zahod

1. Brnca	13	9	2	2	36:17	20
2. Trebinje	13	7	3	3	17:13	17
3. Rožek	13	6	4	3	29:20	16
4. Šmohor	13	6	4	3	25:18	16
5. Matrei	13	6	3	4	31:17	15
6. Landskron	13	4	5	4	16:13	13
7. Magdalen	13	5	3	5	21:24	13
8. Salsburg	13	6	1	6	22:26	13
9. Lendorf	13	4	4	5	18:21	12
10. Rudenthein	13	4	3	6	18:31	11
11. Baško jezero	13	4	2	7	16:28	10
12. Baldramsdorf	13	4	1	8	23:29	9
13. Vernberk	13	3	3	7	18:25	9
14. Šentjakob	13	3	2	8	17:25	8

1. razred D

1. Velikovec	13	12	0	1	50:7	24
2. Metlova	13	9	2	2	33:12	20
3. Grebinj	13	9	2	2	25:10	20
4. Šentpavel	13	5	4	4	19:19	14
5. Pokrče	13	6	1	6	19:15	13
6. Železna Kapla	13	4	5	4	25:26	13
7. Globasnica	13	4	5	4	24:28	12
8. Galicija	13	5	2	6	25:34	12
9. Podkrnos	13	5	2	6	16:26	12
10. Reichenfels	13	4	3	6	20:21	11
11. Labot	13	4	2	7	12:24	10
12. Šmihel	13	4	1	8	9:17	9
13. Sinča vas	13	3	2	8	16:33	8
14. Sele	13	0	4	9	9:30	4